ហាស-សុគន្ធ

វោហារសាស្ត្រសកល

RHETORIQUE

LIBRARY

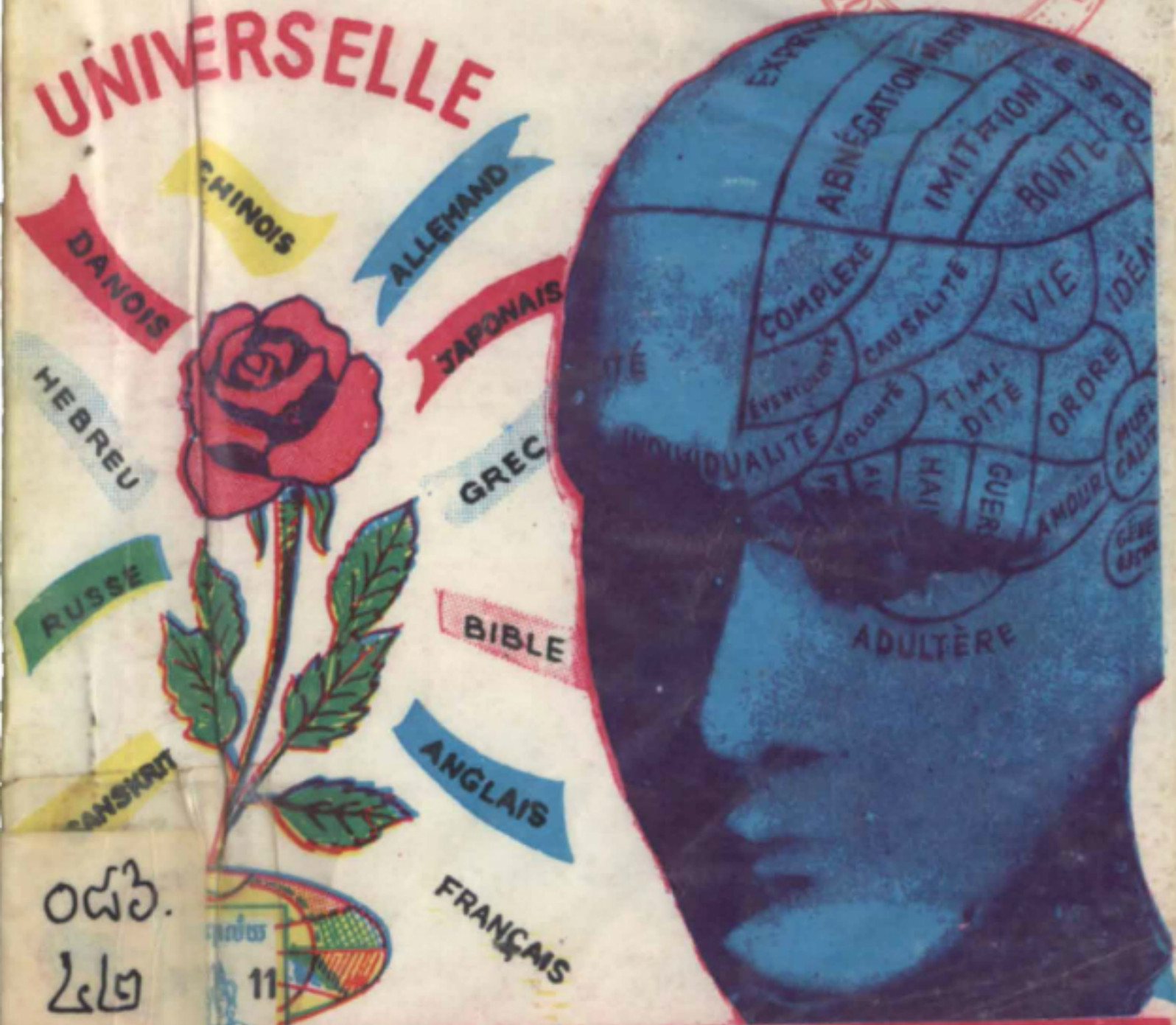

ឯ៨ឯ.
៤៦
11

សំរាប់ សិស្ស និង និស្សិត

www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស្តារដែនេះ

កើតឡើងពីកិច្ចសហការគ្នា រវាង

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ និង **បណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិចខ្មែរ**

ក្នុងគោលបំណងយ៉ាងមុតមាំដើម្បីថែរក្សា ការពារ កុំឲ្យបាត់បង់តទៅទៀត

ព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយស្តារដែ-ឯកសារទាំងនេះ

សម្រាប់សាធារណជនប្រើប្រាស់ដោយមិនគិតកម្រៃ។

សូមថ្លែងអំណរគុណដល់

អង្គការរីហ្សូ កូសុី-កៃ វិទ្យាស្ថានបើកទូលាយ

ការុណាខ្មែរ និង **មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា**

ដែលបានគាំទ្រគម្រោងការស្តារដែនេះ សម្រាប់ទុកក្នុងបណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិច។

Buddhist Institute of Ministry of Cult and Religion and eLibrary of Cambodia have made a cooperative effort to digitalize books and manuscripts in order to preserve our Cambodian literary heritage. This will promote and provide easy, instant access, free of charge to the public and future generations to come.

A sincere thank you to our generous supporters: Rissho Kosei-Kai, Open Institute, Karuna Cambodia and Cambodian Education Excellence Foundation, who made this endeavor possible.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

0ជ៦.៤២

ផ្ការះទាហារសាឡស្ពសកល

RHETORIQUE UNIVERSELLE

ស្រាវជ្រាវដោយ :

មាស . សុភន្ធ

ឯកសារបណ្ណាល័យ
LIBRARY
BUDDHIST INSTITUTE
១៧.៣១/៤៤
12.12

ការផ្សាយរបស់

បណ្ណាល័យ អបឡរា

ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥៣៥ គ.ស ១៩៩២

រក្សាសិទ្ធិ

ហោះពុម្ពលើកទី ១

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

អារម្ភកថា

ការចេះដឹងតែវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេសមួយផ្តាច់មុខ ពិត ជាមិនអាចនាំមនុស្សអោយទៅដល់ទ្វារអ្វី ដែលជា សុភមង្គលពិត ប្រាកដ បានទេ ។

យ៉ាងណាមិញ ! យានយន្តមួយអាចរំកិលទៅមុខដល់ទីដោ ប្រកបដោយសុវត្ថិភាពបាន ក៏អាស្រ័យទៅលើអ្នកបើកបរប្រកប ដោយសមត្ថភាពដ៏ប៉ិនប្រសប់បញ្ជា និង កាច់ចង្កូតយាននោះ បញ្ជៀសផុតពីឧបសគ្គផងទាំងពួងដែរ ។

ក្នុងន័យនេះហើយ ដែលការចេះដឹងពីចរិយាសាស្ត្រ , សីលធម៌, សាសនា, ទស្សនវិជ្ជា . . . ។ ល ។ ជាការចាំបាច់ដើម្បី អបស្ថបសង្គមមនុស្សអោយធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់វឌ្ឍនភាព គឺ សង្គមដែលប្រកបដោយអារ្យធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

យើងពុំហ៊ានអួតអាងថា សៀវភៅនេះជាក្បួនសីលធម៌ ឬ ចរិយាធម៌ដ៏កំពូលនោះទេ, ក៏ប៉ុន្តែវាអាច ជាប្រទីបមួយជួយបំភ្លឺ ផ្លូវសច្ចធម៌, សង្គមធម៌, មនុស្សធម៌ដល់មិត្តអានដើម្បីឈានឆ្ពោះទៅ កាន់ត្រើយនៃសុភមង្គល ។

ហាស . សុគន្ធ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១២ កុម្ភៈ ១៩៩២

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

1 - « Je recommencerai ... » voilà la formule la plus usuelle de la persévérance .

(J.de Courberive)

១ . « ខ្ញុំនឹងចាប់ផ្តើមជាថ្មីម្តងទៀត ... » នេះជារូបមន្ត ដែលគេប្រើយ៉ាងច្រើនបំផុត ស្តី ពីសេចក្តីព្យាយាម ។

2 - A quoi te sert - il d'être loué par tout le monde, si ta conscience t'accuse ?

(Saint . Grégoire)

២ . តើមានប្រយោជន៍អ្វីដែលបានគេទាំងអស់គ្នាសរ. សើរឯង ប្រសិនបើបនសិការឯងផ្តន្ទាទោសឯង ?

3 - Les jours que nous vivons sont tragiques el graves . Ne les abordons pas avec les âmes banales

(Mgr . Corno)

៣ . ទិវាទាំងឡាយ ដែលយើងរស់នៅមានសភាពសោក. សៅហើយធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ។ ចូរយើងកុំចតអាស្រ័យនៅក្នុងទិវា ទាំងនោះដោយព្រលីងធម្មតារបស់យើង ។

4 - Plus encore que du pain, l'homme a besoin d'admiration.

(P. Duponey)

៤ . បន្ថែមពីលើភោជនាហារ មនុស្សត្រូវការសេចក្តីស្ងើច សរសើរទៀត ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

5 - Un mot murmuré par une jolie femme s'entend de plus loin que le plus éclatant appel du devoir .

(Joubert)

៥ . សម្លេងខ្សឹបខ្សៀវមួយម៉ាត់របស់ស្ត្រីរន្ធឺ ឮ ឆ្ងាយជាង សំរែកយ៉ាងខ្លាំងក្លាបំផុតនៃករណីយកិច្ច ។

6 - Partout où ilya une société, la religion est nécessaire car elle est un frein pour l'homme de commettre des crimes.

(Voltaire)

៦ . គ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ដែលមានសង្គមមនុស្ស តែង តែមានសាសនាជាការចាំបាច់សំរាប់ឃាត់ឃាំងមនុស្ស មិនអោយប្រ-ព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្ម ។

7 - Qui parle, sème; qui écoute, récolte

(Pythagore)

៧ . អ្នកណាតិយាយ ជាអ្នកសាបព្រោះ អ្នកណាស្តាប់ជា អ្នកច្រូតកាត់យកផល ។

8 - le monde appatient aux optimistes, les pessimistes sont que des spectateurs.

(Guizot.)

៨ . ពិភពលោកនេះជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកសុទិដ្ឋិនិយម, អ្នកទុទិដ្ឋិនិយមគ្រាន់តែជាទស្សនិកជនប៉ុណ្ណោះ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

9 - L'homme passe sa vie a raisonner sur le passé, à se plaindre du présent, à trembler pour l'avenir .

(Rivarol)

៩ . មនុស្សប្រព្រឹត្តជីវិតរបស់ខ្លួនឱ្យកន្លងទៅ ដោយវិនិច្ឆ័យ ទៅលើរឥតីតកាល ដោយតូចចិត្តនឹងបច្ចុប្បន្នកាល និង ដោយភិតភ័យទៅរឥនាគតកាល ។

10 - De tous les animaux sauvages, c'est l'adolescent le plus difficile a dompter.

(Platon)

១០ . ក្នុងចំណោមសត្វព្រៃទាំងឡាយ , គឺសត្វស្ទាវដែលពិបាកផ្សាំងជាងគេ ។

11 - La vérité comme la lumière aveugle. Le mensonge au contraire, est un beau crépuscule qui met chaque objet en valeur .

(Camus)

១១ . សេចក្តីពិតប្រៀបបាននឹងពន្លឺដែលធ្វើរោយស្រវាំងភ្នែក ។ ផ្ទុយទៅវិញពាក្យកុហកប្រៀបបាននឹងសន្ធិប្រកាស[(១)] ដ៏សោភាបួយជះរស្មីផ្តល់តម្លៃចំពោះវត្ថុនីមួយ១ ។

12 - L'amour la seule chanson du monde qui ne finira jamais.

(Dalida

---

(១) សន្ធិប្រកាស : Crépuscule : អស្តង្គតកាល, ពេលដែលព្រ. អាទិត្យលិច

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៣ . ស្នេហា គឺជាចំរៀងមួយដែលពិភពលោកច្រៀងមិនចេះចប់ ។

13 - Un gentil mot peut réchauffer pendant trois mois d'hiver .

(Prov. Japonais)

១៣ . ពាក្យសម្តីទន់ភ្លន់មួយម៉ាត់អាចអោយគេកក់ក្តៅអស់រយៈពេលបីខែក្នុងសិសិររដូវ ។

14 - Tout plaisir n'est pas bon, et toute douleur n' est pas mauvaise.

១៤ . ត្រប់សេចក្តីសប្បាយទូទៅមិនមែនល្អទេ ហើយត្រប់សេចក្តីឈឺចាប់ទូទៅ ក៏មិនមែនអាក្រក់ដែរ ។

15. Bonjour tristesse ! tu n'es pas méchante a l' homme.

១៥ . សួស្តីសេចក្តីទុក្ខសោក ! ឯងមិនមែនជាកាចណាស់ណាទេ ចំពោះមនុស្សលោក ។

16 - Qu'il soit brave ou poltron, le risgue est à peu près le même, pourquoi ne pas être brave ?

១៦ . ទោះជាក្លាហាន ឬ កំសាក ត្រោះថ្នាក់វាមានដូចតែគ្នា, ចុះហេតុអ្វីគេមិនក្លាហានទៅ ?

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

17 - Grandeur militaire, c'est servir fidèlement sa patrie.

១៧. កិត្យានុភាពនៃយោធាគឺបំរើអាតុភូមិរបស់ខ្លួនដោយ ភក្តីភាព ។

18 - Il faut avoir dans son sac une chanson pour chaque peine .

១៨ . គេត្រូវមានចំរៀងមួយនៅក្នុងកាបូប (ហោប៉ៅ) របស់ខ្លួន ដើម្បីច្រៀងលួងលោមគ្រប់សេចក្តីឈឺចាប់នីមួយ ។ ។

19 - Dis qui tu hantes, je te dirai qui tu es

១៩ . ចូរឯងប្រាប់ថា តើឯងនឹកអ្វី, អញនឹងប្រាប់ឯងវិញ ថា ឯងជាមនុស្សជំពូកណា ។

20 - Les jours qui passent ne se ressemblent pas .

២០ . ថ្ងៃវាទាំងឡាយដែលកន្លងទៅ មិនដូចគ្នាឡើយ ។

21 - Si tu es né guerrier, ne refuse pas la bataille Si tu es né buveur,ne repousse pas la coupe .

(Prov.Khmer)

២១ . បើឯងកើតមកជាអ្នកចម្បាំង អារអ្វីនឹងសឹក បើឯងកើតមកជាអ្នកប្រមឹក អារអ្វីនឹងតយ (កែវ)

22 - Le Chien qui aboie ne mord jamais .

(Prov.Khmer)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២២ . ឆ្កែព្រុសមិនដែលខាំ ។

23.Si tu veux chercher un ami sans défaut, tu ne le retrouveras jamais

២៣ . បើឯងចង់ស្វែងរកមិត្តម្នាក់ដែលគ្មានកំហុស, ឯងនឹងរកវាមិនឃើញឡើយ ។

24 - Si tu oses, tout te réussit .

២៤ . ប្រសិនបើឯងហ៊ាន.អ្វីៗនឹងបានសម្រេចទាំងអស់។

25 - La montagne ne change pas de lieu, seulement le cœur (la pensée) de l'homme .

២៥ . ភ្នំមិនផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងទេ មានតែចិត្តមនុស្សប៉ុណ្ណោះ ។

26 - La vie est un miroir, souriez - lui, il vous sourit . Soyez maussade, il est sinistre .

(Concordia Merrel)

២៦ . ជីវិតគឺជាកញ្ចក់, បើអ្នកញញឹមរកវា វានឹងញញឹមមករកអ្នកវិញ ។ បើធ្វើមុខអាប់អួរ, វានឹងតបមកវិញយ៉ាងសាហាវ ។

27 - L'importance de la vie, ce n'est pas vivrelongtemps, mais c'est connaî tre son usage

(Saint F. sales)

២៧ . សារសំខាន់នៃជីវិត, ពុំមែនការរស់នៅដ៏យូរអង្វែងទេ ក៏ប៉ុន្តែគឺការស្គាល់ការប្រើ ប្រាស់នៃជីវិត ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

28 - Quand tu bois de l'eau, pense à la source .

(Prov. Oriental)

២៨ - កាលណាឯងផឹកទឹក, ចូរឯងនឹកដល់ប្រភពវាផង ។

29 - Un voyage de mille lieues débute par un seul pas .

២៩ - ការធ្វើដំណើរមួយពាន់គាវុត[1] គឺពិតជាចាប់ផ្តើមឡើង ពីមួយជំហានដំបូងមិនខាន ។

30 - L'esprit sans bonté c'est l'abeille sans miel.

(J. Claretie)

៣០ - គំនិតគ្មានរំពើល្អ គឺជាឃ្មុំគ្មានក្បាលទឹក

31 - Avec les pierres qu'on leur jetait, ils ont bâti leur demeure .

(Sertillanges)

៣១ - ដោយសារដុំថ្ម ដែលគេគប់មកគេអាចសង់ផ្ទះរបស់គេបាន ។

32 - « JE VAIS TRAVAILLER » mot qui effraye

« J'AI BIEN TRAVAILLÉ » mot qui repose et réjouit

---

(1) : គាវុត : lieue : ចម្ងាយបុរាណចម្ងាយ ៤ ក.ម

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣២ - « ខ្ញុំនឹងធ្វើការឥឡូវហើយ » សម្តីធ្វើឱ្យខ្ជាច ។

« ខ្ញុំបានធ្វើការងាររួចហើយ » សម្តីដែលមានន័យសំរាក និង សោមនស្សភាព ។

33 - Tout homme que je rencontre m'est supérieur en quelque manière . C'est pourquoi je m'instruis auprès de lui

(Enerson)

៣៣ - គ្រប់បុគ្គលដែលខ្ញុំជួបប្រទះ សុទ្ធតែចេះដឹងជាងខ្ញុំ ដោយរបៀបអ្វីម៉្យាង ។ ព្រោះតែហេតុ នេះហើយ បានជាខ្ញុំរៀនពីជននោះ ។

34 - Si tu es fier de tes biens , songe que tu ne les emporteras pas avec toi à ta mort .

៣៤ - ប្រសិនបើឯងមានមោទនភាព ចំពោះសម្បត្តិរបស់ឯង ចូរឯងគិតថា ឯងនឹងមិនអាចយកសម្បត្តិ ទាំងនេះ ទៅជាមួយខ្លួនបានទេ នៅគ្រាដែលមរណៈ ។

35 - La souffrance n'est pas plus une plaie pour l'homme que le sillon n'est une plaie pour la terre .

៣៥ - សេចក្តីឈឺចាប់ មិនមែនជាដំបៅនៃ មនុស្សលោកទេ ក៏ដូចជាគន្លងនង្គ័ល ក៏ពុំមែនជាដំបៅនៃផែនដីដែរ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

36 - Allez lentement , nous sommes pressé .

(Meréchal Lyautey)

៣៦ - ចូរទៅសន្សឹម ៗ , យើងបន្ទាន់ណាស់ ។

37 - Fuyons les rêves lâches .

៣៧ - ចូរយើងរលាស់ចោលឱ្យឆ្ងាយ នូវគំនិតដ៏កំសាក

38 - Riches , protégez les pauvres , comme l'habit autour d'un corps nu .

(Prov. Khmer)

៣៨ ., អ្នកមានរក្សាខ្សត់ ដូចសំពត់ព័ទ្ធពីក្រៅ ។

39 - On entre dans le bonheur par la porte du devoir .

(Sertillantes)

៣៩ - គេចូលទៅក្នុងសុភមង្គល តាមទ្វារករណីយកិច្ច ។

40 - Si tout était un désespoir, le monde ne serait qu'un cimetière .

៤០ - បើអ្វី ៗ សុទ្ធតែជាសេចក្តីផុតសង្ឃឹម ពិភពលោក នឹងប្រែក្លាយទៅជាវាលកប់ខ្មោចទាំងរស់ ។

41 - Non seulement la fortune est aveugle, mais elle rend aveugle ceux qu'elle caresse .

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៤១ - សម្បត្តិមិនគ្រាន់តែខ្វាក់ប៉ុណ្ណោះទេ គឺវាធ្វើឱ្យ
នរជនណា ដែលលុះក្នុងអានុភាពវាខ្វាក់ទៀតផង ។

42 - Le temps est ton navire et pas ta demeure .

(Lamartine)

៤២ - ពេលវេលា ជានាវារបស់ឯង ពុំមែនជាលំនៅរបស់
ឯងទេ ។

43 - Si tout était facile , tout serait ennuyeux .

៤៣ - ប្រសិនបើអ្វី ៗ ងាយស្រួល , ទាំងអស់នោះ
នឹងធ្វើអោយយើងធុញទ្រាន់ ។

44 - Aimer d'abord sa patrie est le meilleur entrainement pour aimer le reste du monde.

៤៤ - ស្រឡាញ់ប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួនជាមុនសិន គឺជាការ
បង្វឹកចិត្តមួយដ៏ប្រពៃ ដើម្បីនឹងស្រឡាញ់អ្វី ៗ ដែលនៅសល់ពិ
ភពនេះ ។

45 - On ne doit pas mourir comme le serpent , vivre comme la grenouille .

(Prov. Khmer)

៤៥ - គេមិនត្រូវស្លាប់ដូចពស់ ហើយរស់ដូចកង្កែបទេ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

46 - Ce qui est plus fort que l 'éléphant est la brousse .

(Prov: Peul)

៤៦ - អ្វីដែលខ្លាំងជាងសត្វដំរី គឺព្រៃបន្លា ។

47 - Je suis de ceux que les hommes n'aiment pas , mais je suis de ceux dont ils se souviennent .

(Percy Byshe Selly)

៤៧ - ខ្ញុំពុំមែនជា ជំពូកមនុស្សដែលគេស្រឡាញ់អោះទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំជាជំពូកមនុស្ស ដែលគេបំភ្លេចមិនបាន ។

48 - Si tu nous cesses de promettre la lune, nous serions peut être sécurité sur la terre.

៤៨ - ប្រសិនបើឯងឈប់សន្យាថា នាំយើងទៅឋានព្រះច័ន្ទអោះ ប្លែះសមយើង អានសេចក្តីស្ងប់ចិត្តទៅលើយនៅ លើផែនដីនេះ ។

49 - Heureux celui qui a pu naître , vivre et mourir sur le champ paternel .

៤៩ - ភ័ព្វសំណាងណាស់នរជនណា ដែលបានកើត រស់នៅ និង ស្លាប់នៅលើដីកេរឪពុក របស់ខ្លួន ។

50 - Le grand test d'une civilisation, c'est l'estime pour la femme .

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៥០ - ការសាកល្បងធំបំផុត ដើម្បីស្គាល់អារ្យធមិបួយ គឺថា គេត្រូវមើល តើសេចក្តីគោរពចំពោះស្ត្រីមានប៉ុនណា ។

51 - En toute chose, il faut considérer la fin .

(La Fontaine)

៥១ - គ្រប់អំពើទាំងអស់ គេត្រូវពិនិត្យពិច័យនូវហេតុផលជ្ឈុងក្រោយ ។

52 - La raison du plus fort est toujours la meilleure .

(La Fontaine)

៥២ - គំនិតរបស់អ្នកខ្លាំង សុទ្ធតែឧត្តមទាំងអស់ ។

53 - La barque passe, la rive demeure

(Prov. Khmer)

៥៣ - ទូកទៅ , កំពង់នៅ ។

54 - N' imites pas les travers de ton précepteur ; prends ses préceptes .

(Prov. Khmer)

៥៤ - ពុតគ្រូកុំត្រាប់ ច្បាប់គ្រូអោយយក ។

55 - La bonne renommée vaux mieux que ceinture dorée .

(Prov. Français)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៥៥ . កើរីឈ្មោះល្អ មានតម្លៃជាងខ្សែក្រវាត់មាស ។

56 - Rien ne sert de courir, il faut partir à point .

(La Fontaine)

៥៦ . សន្សឹមកុំបំបោល ក្រែងពុំដល់ដូចប្រាថ្នា ។

57 - Détruire est trop facile . L' importance, c'est de construire .

(Maréchal Lyautey)

៥៧ . បំផ្លាញជាការងាយស្រួលណាស់ ការសំខាន់ គឺ ការកសាង ។

58 - La pauvreté n'est pas un vice, mais le mépris en est un grand .

៥៨ . សេចក្តីក្រពុំមែនជាគុណវិបត្តិទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ គឺ សេចក្តីប្រមាថទេតើ ។

59 - Toute action est un geste de confiance dans l'avenir .

៥៩ . គ្រប់សកម្មភាព គឺជាកាយវិការនៃសេចក្តីសង្ឃឹមទៅអនាគត ។

60 - Le bonheur du riche égoïste n'est pas un vrai bonheur .

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៦០ . សុភមង្គលរបស់អត្តទត្តបុគ្គល ចិនមែនជាសុភ.
មង្គលពិតប្រាកដឡើយ ។

61 - Ne t'appuie pas sur la branche, elle cassera ; ne t'appuie pas sur le mur, il croulera; ne t'appuie pas sur l'homme ; il mourra .

៦១ . ក្មួរឯងកុំទុកចិត្តមែកឈើ, វានឹងជាក់ , កុំទុកចិត្ត
ជញ្ជាំង, វានឹងរលំ , កុំទុកចិត្តបុរស្ស, វានឹងស្លាប់ ។

62 - La patience est un arbre dont la racine est amère et dont les fruits sont doux .

(Prov. Persan)

៦២ . អន្តិជារុក្ខជាតិមួយ ដែលឫសវាល្វីង ហើយផ្លែវា
ផ្អែមឆ្ងាញ់ ។

63 - Une tête bien pleine ne vaut pas une tête bien faite .

៦៣ . ក្បាលដែលពេញណែនដោយចំណេះ មិនប្រពៃ
ជាងក្បាលដែលស្គាប់ការពិសោធន៍សព្វគ្រប់ឡើយ ។

64 - Le travail est un trésor . Le travail est la loi de la nature .

៦៤ . ការងារជាកំណប់ប្រាក់ ។ ការងារ គឺជាច្បាប់នៃ
ធម្មជាតិ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

65 - Un enfant est excusable de craindre l ' obscurité . Ce qui est tragique, c' est l' homme qui craint la lumière .

(Platon)

๖๕ . គេរាចររត់រោនបានចំពោះកុមារ ដ្នែលខ្លាចនូវភាពរន្ធការ ។ អ្វី ៗ ដែលធ្វើរោយគេតក់ស្លុតនោះ គឺ ឯស្បក្បាលកញ្ជាស់ដែលខ្លាចពន្លឺ ។

66 - Cherche à connaître et non à te faire connaître .

๖๖ . ចូរអ្នកខិតខំស្រាវជ្រាវ រោយបានស្គាល់ច្រើនបើយកុំខិតខំបង្ហាញរោយគេស្គាល់អ្នក ។

67 - A cœur vaillant, rien d'impossible .

๖๗ . បើចិត្តក្លាហាន, ធ្វើអ្វីក៏បានសំរេចដែរ ។

68 - La volonté est difficile à surveiller comme on surveille les nuages .

(Prov. Khmer)

๖๘ . នន្ទៈលំបាកនឹងឃ្វាលណាស់ បីដូចគេឃ្វាលពពកដូច្នោះដែរ ។

69 - IL faut voyager, pour frotter et limer sa cervelle contre celle d'autrui .

(Montaigne)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៦៩ . គេត្រូវធ្វើគមនាការ ដើម្បីដុសខាត់ និងរួសរាច់ខ្លួរ ក្បាលជាមួយនឹងខ្លួរអ្នកដទៃ ។

70 - IL n'y a pas de roses sans épines .

៧០ . គ្មានកុលាបណា ដែលគ្មានបន្លានោះទេ ។

71 - La colère est une mauvaise conseillère .

៧១ . កំហឹងជាអ្នកប្រឹក្សាប្រដៅ ដ៏អាក្រក់ ។

72 - IL ne faut pas vendre la peau de l'ours avant de l'avoir tué .

៧២ . គេមិនត្រូវលក់ស្បែកខ្លាឃ្មុំ មុនទើងបានសម្លាប់សត្វ នោះទេ ។

73 - L' habit ne fait pas le moine .

៧៣ . ស្បង់មិនមែនបញ្ជាក់ថា សុទ្ធតែជាបព្វជិតនោះទេ ។

74 - Tel père, tel fils ; mais : à père avare, fils prodigue

៧៤ . ឪពុកយ៉ាងណា កូនយ៉ាងនោះ , ប៉ុន្តែបើឪពុកជាអ្នក កំណាញ់ កូនជាអ្នកខំណាយ ។

75 - L' homme se découvre quand il se mesure avec l'obstacle .

(Saint Exupéry)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៧៥ . មនុស្សស្គាល់ខ្លួនឯងច្បាស់ កាលណាអ្នកប្រយុទ្ធនឹងឧបសគ្គ ។

76 - Ne fais pas à autrui ce que tu ne voudrais pas qu'on te fit .

(Confucius.

៧៦ .ចូរឯងកុំធ្វើចំពោះអ្នកដទៃ នូវអ្វី ។ ដែលឯងមិនចង់អោយអ្នកដទៃធ្វើចំពោះខ្លួនឯងវិញ ។

77 - Vivre , c'est agir et toujours servir.

(L' aviateur Mermoz)

៧៧ . រស់នៅគឺធ្វើសកម្មភាព និង បំរើគេជានិច្ច ។

78 - Accepter l'idée d'une défaite, c'est être vaincu .

(Maréchal Foch)

៧៨ . បើគេទទួលស្គាល់គំនិតចាញ់ គឺគេចាញ់ហើយ ។

79 - Pour l'homme le défaut est inévitable comme le poisson de mer jeté dans le fleuve, peut - il s'échapper de la mort ? Faut - il laisser le défaut petit ou grand se développer en soi ?

៧៩ . ចំពោះមនុស្ស កំហុសគ្មាននរណាចៀសផុតទេ បីជួចជាត្រីសមុទ្រ ដែលគេបោះក្នុងទឹកទន្លេ តើវារកចៀសផុត ពី

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បរណៈបានដែរ ? តើយើងត្រូវបណ្តែតបណ្តោយរេរាយកំហុសតូច ឬ ធំ ដាំជាប់ក្នុងខ្លួនយើងឬ ?

80 - L' homme est un apprenti, la douleur est son maître ; et nul ne se connaît tant qu'il n'a pas souffert .

(Musset)

៨០ . មនុស្សជាខ្ចុំកញ្ជះ សេចក្តីទុក្ខជាចៅហ្វាយនាយ ហើយគ្មានន្រណាស្គាល់ខ្លួនងងទេ កាលបើអ្នកនោះ ពុំធ្លាប់ស្គាល់ សេចក្តីទុក្ខ ។

81 - Une seule opinion importante vaut mieux que vingt inutiles comme l'unique aiguille de la boussole peut guider les navigateurs en plein océan .

(Vong Phœung)

៨១ . មតិតែមួយដ៏ប្រពៃ ប្រសើរជាងគំនិតម្ភៃ ដែលឥត ប្រយោជន៍ បីដូចទ្រនិចនាឡិកា ត្រីវិស័យតែមួយ អាចនាំផ្លូវនាវិក កណ្តាលមហាសាគរបាន ។

82 - Certes, le ciel est bien haut, mais il ne peut pas attirer notre admiration . Les héros les libérateurs de la patrie sont considérés plus hauts que le ciel .

(Vong Phœung)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៨២ - ពិតមែនតែបេយនៅខ្ពស់ ប៉ុន្តែបិនរាចចាញ
ចិត្តយើងរោយសរសើរមេយបានទេ ។ រីរជន , សេរីការី ដែល
បានរំដោះប្រទេសជាតិ រាចចាត់ទុកខ្ពស់ជាងមេយទៅទ្យេត ។

83 - Le temps ride la peau des hommes et polit celle des pneus .

(Qaul morand)

៨៣ - ពេលវេលាធ្វើរោយស្បែកមនុស្សជ្រីវជ្ជុញ
ហើយធ្វើរោយកង់ឡានកាន់តែរលោងឡើង ។

84 - Soyez doux et indugent à tous, ne le soyez pas à vous même .

(Joubert)

៨៤ - ចូរអ្នកមានភាពទន់ភ្លន់ និងចិត្តសន្តោសចំពោះ
មនុស្សទាំងររស់ សភាពដដែលនេះ ចូរកុំរោយមានចំពោះរាត្មា
ងងឡើយ ។

85 - Chacun aime selon son goût , peu de gens aiment selon leur devoir .

(F. de sales)

៨៥ - ម្នាក់ ៗ ស្រឡាញ់ យោលទៅតាមចំណង់ចំណូល
ចិត្តរបស់ខ្លួន មនុស្សតិចណាស់ដែលស្រឡាញ់យោលទៅតាម
ភាពពូកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

86 - N' oublie pas que les plus beaux jours ne sont jamais beaux pour tous .

(Ghika)

៨៦ . ចូរឯងកុំភ្លេចអោយសោះថា ទិវាប្រសើរបំផុតទាំង
ឡាយ ពុំមែនបានដូចគ្នា ចំពោះមនុស្សទាំងអស់ទេ ។

87 - L' homme est né pour travailler comme l'oiseau pour voler .

៨៧ . មនុស្សកើតមកដើម្បីធ្វើការ ដូចជាបក្សាដើម្បី
ហើរដូច្នោះដែរ ។

88 - IL y a une foule de choses heureuses que Dieu peut donner deux fois ; mais il ne nous donne qu'une mère .

៨៨ . មានវត្ថុសប្បាយច្រើន ដែលព្រះជាម្ចាស់អាចប្រទាន
ពីរដងបាន , ក៏ប៉ុន្តែព្រះអង្គប្រទានមាតា តែមួយគត់ដល់យើង ។

89 - On gagne sa vie à la sueur de son front .

៨៩ . គេចិញ្ចឹមអាត្មា ដោយសារញើស ដែលហូរចេញពី
ថ្ងាសខ្លួន ។

90 - IL n'y a pas de vérités premières, il n'y a que des erreurs premières .

៩០ . វាមិនសូវមានអ្វីៗដែលពិតពីដំបូងទេ វាច្រើនតែ
មានអ្វី ៗ ដែលច្រឡំពីដំបូង

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

91 - Le réel n'est jamais beau .

៩១ - ការពិត វាពុំដែលមានសម្ផស្សទេ ។

92 - Le vrai peut n'être pas vraisemblable .

(Corneil)

៩២ - ការពិតខ្លះវាមិនសមបោតុសមផលតែម្តង ។

93 - Si le nez de CLEOPATRE eût été plus court . . . la face du monde aurait changé .

(Pascale)

៩៣ - ប្រសិនបើច្រមុះ ព្រះនាងក្លេអូប៉ាត្រ ខ្លីតែបន្តិច ... មុខមាត់នៃពិភពលោកនឹងត្រូវផ្លាស់ប្តូរ ។

94 - La vie est une plaisanterie .

(Gustave Flaubert)

៩៤ - ជីវិត គឺជាការកំប្លែងលេងសើចមួយ ។

95 - Le passé c'est ce qui n'est plus .

៩៥ - រវាងកាល គឺជាផ្សែងខ្សល់ ។

96 - L'homme n'agit jamais que pour gagner quelque chose .

៩៦ - មនុស្សយើងកាលណាកម្រើកខ្លួនបន្តិច គឺចង់ជានរឺមួយពីគេតែម្តង ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

97 - Un seul être vous - manque, et tout est dépeuplé .

(Là martine)

៩៧ . កាលណាយើងបាត់របស់ជាទីស្នេហាយើងទៅ អ្វី ៗ ទាំងឡាយ ដែលនៅជុំវិញខ្លួនយើង ក៏ក្លាយទៅជាទីវាលមួយទទេស្អាត ។

98 - L' homme n'est pas une île solitaire.

៩៨ . មនុស្សមិនមែនជាកោះដាច់តែឯងទេ ។

99 - Ne rejette pas le chemin tortueux , ne prends pas le chemin tout droit .

(Prov. Khmer)

៩៩ . ផ្លូវវៀចកុំបោះបង់ ផ្លូវណាត្រង់កុំដើរបោង ។

100 - Ne donne pas d'assiettes à laver à l'homme en colère , de riz à cuire à celui qui a faim.

(Prov. Khmer)

១០០ . ក្នុងឯងកុំអោយចានទៅមនុស្សខឹងលាង កុំអោយអង្ករទៅមនុស្សឃ្លានដាំ ។

101 - Si tu es méchant, sois-le assez pour qu'on te respecte .

- Si tu es naïf, sois - le assez pour qu'on te prenne en pitié .

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

(Prov. Khmer)

១០១ . បំណាច់នឹងឯងកាច កាចរោយគេកោត ។

. បំណាច់នឹងឯងគោត គោតរោយគេរាណ្ឋិត ។

102 - Tout est savoureux à celui qui a faim, rien n'est laid à celui qui aime .

(Prov. Khmer)

១០២ . ឃ្លាងឆ្ងាញ់ ស្រឡាញ់ល្អ ។

103 - Loin des yeux, loin du cœur.

(Prov. Khmer)

១០៣ . ឃ្លាតឆ្ងាយ៎ ណាយចិត្ត ។

104 - Quand un homme commence à regarder derrière lui; alors il est vieux .

១០៤ . កាលណាមនុស្សអ្នកាក់ ចាប់ផ្តើមងាកមើលទៅក្រោយខ្លួន ពេលនោះទើបគេដឹងថាគេចាស ។

105 - On monte au ciel par son propre escalier .

១០៥ . គេឡើងឋានសួគ៌ ដោយសារជណ្តើរផ្ទាល់របស់គេ ។

106 - Pourquoi pester contre l'obscurité? Allumez votre bougie !

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១០៦ . ចុះហេតុអ្វី បានជាទៅជេរប្រទេចនឹងភាពងងឹត ? ចូរឯងដុតឡែនឡើង !

107 - Si le bœuf ne laboure, ne tire la charrette, qu'est-ce qu' il fait, alors?

១០៧ . បើគោមិនភ្ជួរស្រែ មិនអូសរទេះ , បើអីចឹងតើរោយវាធ្វើអ្វីទៅវិញ ?

108 - On fait la guerre quand on veut, on la termine quand on peut .

(Machiavel)

១០៨ . គេធ្វើសង្គ្រាមនៅពេលដែលគេចង់, គេបញ្ចប់វានៅពេលដែលគេអាច ។

109 - Soyez certain d'avoir raison, et alors, allez de l'avant !

(Devid Crockette)

១០៩ . បើអ្នកយល់ច្បាស់ជាត្រូវហើយ , ទៅមុខ !

110 - La vérité est une illusion et l'illusion est une vérité .

(Rémy de Gourmont)

១១០ . ការពិតជាការយល់សប្តិ ហើយការយល់សប្តិជាការពិត ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

111 - Tout homme a le droit d'être vaniteux tant qu'il n'a pas réussi .

(Dis - Raeli)

១១១ . មនុស្សមានសិទ្ធិនឹងរួតបាន ល្មីតណាតែគេធ្វើអ្វី អួយពុំចាន់សម្រែចប៉ុណ្ណោះ ។

112 - La moquerie est souvent indigence d' esprit .

(La Bruyère)

១១២ . សេចក្តីចំអក ជាញឹកញាប់បណ្តាលមកពីចលិន្ទ. ភាព[1]នៃគំនិត ។

113 - On a perdu bien peu quand on garde l'honn eur .

(Voltaire)

១១៣ . គេបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិខ្លះ កាលណាគេពិ ពិកិត្តិយស ។

114 - Je ne sais qu'une chose : c'est que je ne sais rien .

(Socrate)

១១៤ . ខ្ញុំដឹងតែម៉្យាងគត់ : គឺខ្ញុំឥតចេះអ្វីសោះ ។

115 - Nul n'est méchant volontaire-ment .

(Socrate)

---

(១) ចលិន្ទភាព : ភាពក្រអួត

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១១៥ . ភ្ញាននរណាធ្វើរអាក្រក់ដោយចេតនាទេ ។

116 - Mourir est un bonheur .

(Socrate)

១១៦ . សេចក្តីស្លាប់ គឺជាសុភមង្គលមួយ ។

117 - La mort est la guérison de la maladie qu'on appelle la vie .

(Socrate)

១១៧ . សេចក្តីស្លាប់ គឺជាការសះស្បើយពីជម្ងឺម៉្យាង ឈ្មោះថា « ជីវិត » ។

118 - Le mal vient de l'ignorance .

១១៨ . សេចក្តីរអាក្រក់ បណ្តាលមកពីភាពល្ងីតល្ងង់ ។

119 - La réflexion parvient à détruire le savoir habituel en apportant le non -savoir .

១១៩ . ការត្រិះរិះ បានដល់ការបំផ្លិចបំផ្លាញ ការចេះដឹង ធម្មតា ហើយនាំមកនូវការមិនចេះដឹង ។

120 - Le pouvoir appartient à celui qui est le plus puissant .

(Nietzsche.)

១២០ . អំណាចជាកម្មសិទ្ធិរបស់ជនណា ដែលមាន កម្លាំង ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

121 - Ne te fie point au ciel, ne te fie point aux étoiles, ne te fie point à la fille qui prétend n'avoir pas d'amoureux, ne te fie point à ta mère qui prétend n'avoir pas de dette.

(Prov . Khmer)

១២១ - កុំទុកចិត្តមេឃ កុំទុកចិត្តផ្កាយ កុំទុកចិត្តប្រពន្ធ ថាគ្មានសហាយ កុំទុកចិត្តម្តាយថាគ្មានបំណុល ។

122 - La négligence ruine. La surveillance épargne.

(Prov . Khmer)

១២២ - ប្រហែសបាត់ , ប្រយ័ត្នគង់ ។

123 - Périsse le père plutôt que la mère, coule la jonque en plein fleuve pourvu que la maison ne brûle pas.

(Prov . Khmer)

១២៣ - ស្វែរស្លាប់ជា កុំរោយតែស្លាប់មេ, ស្វែរលិចទូក កណ្តាលទន្លេ កុំរោយតែភ្លើងឆេះផ្ទះ ។

124 - Quand le chat est absent, le rat monte sur le trône.

(Prov . Khmer)

១២៤ - ឆ្មាមិននៅ កណ្តុរឡើងរាជ្យ ។

125 - Si tu veux t'instruire, fais l'ignorant.

(Prov . Khmer)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១២៥ - បើចង់ចេះ អោយធ្វើឆោត ។

126 - Le savant tombe dans l'abîme, l'ignorant monte au ciel.

(Prov . Khmer)

១២៦ - ប្រាជ្ញចុះរណ្តៅ ខ្លៅឡើងឋានសួគ៌ ។

127 - Tu es trop petit, à quoi bon te hisser? Tes bras sont trop courts, à quoi bon vouloir embrasser la montagne.

(Prov . Khmer)

១២៧ - ខ្លួនមាបកុំតោង ដៃខ្លីកុំឈោង , ស្រវាឱបភ្នំ ។

128 - La jeunesse vit d'espérance, la vieillesse de souvenir.

(Prov . Français)

១២៨ - ក្មេងរស់នៅដោយក្តីសង្ឃឹម ចាស់រស់នៅដោយការនឹកភ្នក ។

129 - Si on ne peut avoir ce que l'on aime, il faut aimer ce que l'on a .

(Prov . Français)

១២៩ - ប្រសិនបើគេមិនបាន នូវរបស់អ្វីដែលគេស្រ. ឡាញ់ទេ គេត្រូវស្រឡាញ់នូវអ្វី ។ ដែលគេមាន ។

130 - La plus belle fille ne peut donner que ce qu'elle a .

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៣០ - ស្ត្រីដែលមានសម្ផស្សផុតលោកិយ អាចផ្តល់អោយយើងនូវអ្វី ។ ដែលនាងមានតែប៉ុណ្ណោះ ។

131 - Si tu me trompes une première fois, c'est ta faute ; une deuxième fois, c'est encore ta faute ; mais si tu me trompes une troisième fois, c'est la mienne.

១៣១ - បើឯងបោកខ្ញុំបានលើកទីមួយ, គឺជាកំហុសរបស់ឯង, លើកទីពីរក៏ជាកំហុសអ្នកឯងដែរ តែបើឯងបោកខ្ញុំបានជាលើកទីបី គឺជាកំហុសខ្ញុំផ្តាល់តែម្តង ។

132 - La mort n'arrive qu'une fois et se fait sentir à tous les moments de la vie : il est plus dur de l'appréhender que de la souffrir

(La Bruyère)

១៣២ - សេចក្តីស្លាប់មានតែម្តងទេ, ក៏ប៉ុន្តែតាមសម្រាមយើងគ្រប់ពេលវេលានៃជីវិត ។ ដូច្នេះឃើញថា ការភ័យខ្លាចស្លាប់ វាលំបាកជាងការយល់ព្រមស្លាប់ទៅទៀត ។

133 - L'ambition ne vieillit pas.

១៣៣ - មហិច្ឆិតា មិនចេះចាស់ទេ ។

134 - La cage sans oiseau n'a pas de valeur.

១៣៤ - ទ្រុងដែលគ្មានសត្វ គ្មានតម្លៃទេ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

135 - Avoir beaucoup d'amis, c'est n'avoir point d'ami .

១៣៥ ៖ មានមិត្តច្រើន បានសេចក្តីថាគ្មានមិត្តម្នាក់សោះ។

136 - L' amitié est comme une terre où l'on sème.

១៣៦ ៖ មិត្តភាព គឺជាដែនដីដែលគេបានសាបព្រួស ។

137 - Plus l'ami est ancien, meilleur il est.

១៣៧ ៖ មិត្តរឹតតែចាស់ គឺមិត្តរឹតតែល្អ ។

138 - Avoir des amis, c'est ête riche.

១៣៨ ៖ មិត្តច្រើនកាលណា មានបានកាលនោះ ។

139 . Le seul moyen d'avoir un ami, c'est d'en être un.

១៣៩ ៖ មធ្យោបាយតែមួយគត់ក្នុងការជ្រើសរើសមិត្តម្នាក់ គឺត្រូវមានតែមិត្តម្នាក់ ។

140 - Vivre sans ami, c'est mourir sans témoin.

១៤០ ៖ រស់ដោយគ្មានមិត្ត គឺស្លាប់ទៅដោយគ្មានញាតិ ។

141 - Si ton ami est de miel, ne le mange pas tout entier.

១៤១ ៖ ប្រសិនបើមិត្តអ្នកជាទឹកឃ្មុំ ចូរអ្នកកុំផឹកទឹកឃ្មុំនោះទាំងអស់ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

142 - IL faut haïr son ennemi comme s'il pouvait un jour devenir un ami, et aimer son ami comme s'il pouvait devenir un ennemi .

១៤២ . គេត្រូវស្អប់សត្រូវក្នុងគោលគំនិតថា ថ្ងៃណាមួយសត្រូវនោះនឹងក្លាយទៅជាមិត្តម្នាក់ ហើយគេត្រូវស្រឡាញ់មិត្ត ក្នុងគោលគំនិតថា ថ្ងៃណាមួយមិត្តនោះនឹងក្លាយទៅជាសត្រូវម្នាក់ ។

143 - Pardonne à un ennemi, tu gagneras des amis.

១៤៣ . អភ័យទោសអោយសត្រូវម្នាក់ , ឯងនឹងចំណេញមិត្តច្រើន ។

144 - Les ennemis de nos ennemis sont nos amis.

១៤៤ . សត្រូវនៃសត្រូវរបស់យើង គឺជាមិត្តរបស់យើង ។

145 - Ce n'est pas à table mais en prison que l'on sait si l'ami est bon.

១៤៥ . គឺមិនមែននៅឯតុទេ ដែលគេស្គាល់មិត្តល្អ ផ្ទុយទៅវិញគឺនៅក្នុងគុក ។

146 - Deux choses ne se peuvent cacher: l'ivresse et l'amour .

១៤៦ . វត្ថុពីរដែលមិនអាចលាក់លៀមជិតគឺ : ភាពប្រមឹក និង ស្នេហា ។

147 - L' amour ne connaît pas de lois.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៤៨ - ស្នេហាគ្មានស្តាល់ច្បាប់ទម្លាប់អ្វីទាំងអស់ ។

148 - Tous les moyens sont bons dans la guerre et dans l'amour .

១៤៨ - នៅក្នុងសង្រ្គាម និង សេចក្តីស្នេហា , មធ្យោបាយ ណាក៏គាប់ប្រសើរទាំងអស់ ។

149 - IL n'y a pas de sagesse au - dessous de la ceinture .

១៤៩ - គ្មានគតិបណ្ឌិតទេ នៅខាងក្រោមខ្សែក្រវាត់ ។

150 - L' amour est un chien couchant qui aime mieux être battu par son maître qu'être caressé par un autre.

១៥០ - ស្នេហាគឺជាបាវព្រាវម្នាក់ ដែលចូលចិត្តរងទណ្ឌ-កម្ម ពីចៅហ្វាយនាយ ជាជាងការលួងលោមពីអ្នកដទៃ ។

151 - L' amour est un ennemi que l'on ne peut vaincre corps à corps, mais par la fuite.

១៥១ - ស្នេហាគឺជាសត្រូវម្នាក់ដែលគេមិនអាចយកជ័យជំនះដោយខ្លួននឹងខ្លួនបាន ក៏ប៉ុន្តែដោយការរត់គេច ។

152 - Devant l'amour et devant la mort il ne sert à rien d'être fort .

១៥២ - ស្ថិតនៅចំពោះមុខស្នេហានិងសេចក្តីស្លាប់ គេគ្មានសេចក្តីក្លាហានទេ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

153 - Ni vous sans moi, ni moi sans vous.

១៥៣ . បើគ្មានអ្នក ក៏គ្មានបង , ហើយបើគ្មានបង ក៏គ្មានអ្នកដែរ ។

154 - Rage d'amour est pire que le mal de dents .

១៥៤ . ជម្ងឺឆ្កួតស្នេហា ធ្ងន់ធ្ងរជាងជម្ងឺឈឺធ្មេញទៅទៀត ។

155 - L' amour se peut appeler une sauce, propre à donner goût à toute viande.

១៥៥ . ស្នេហាអាចហៅបានថា ជាទឹកស៊ីអ៊ីវ ដែលផ្តល់រសជាតិដល់គ្រប់ជាតិសាច់ទាំងអស់ ។

156 - Le premier soupir de l'amour est le dernier de la sagesse.

១៥៦ . ការផ្តើមឡើងនូវសេចក្តីស្នេហា គឺជាការរលត់ទៅនៃគតិបណ្ឌិត ។

157 - La faim va tout droit, le désir tourne en rond.

១៥៧ . ការស្រេកឃ្លាន ដើរត្រង់ទៅមុខ , ចំណង់ប្រាថ្នាដើរព័ទ្ធជុំវិញ ។

158 - Homme aime quand il veut et femme quand elle peut.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៥៨ ៖ បុរសស្រឡាញ់ នៅពេលគេចង់ ឯស្ត្រីនៅពេលដែលគេអាច ។

159 - L' amour donne de l'esprit aux femmes et le retire aux hommes .

១៥៩ ៖ ស្នេហាផ្តល់នូវគំនិតអោយស្ត្រី ហើយដកចេញពីបុរស ។

160 - L' amour pénètre dans l'homme par les yeux et dans la femme par les oreilles.

១៦០ ៖ ស្នេហាចូលក្នុងខ្លួនបុរសតាមកែវភ្នែក ហើយលុកលុយនារីតាមត្រចៀក ។

161 - L' amitié finit parfois en amour, mais rarement l'amour en amitié.

១៦១ ៖ មិត្តភាពជួនកាលបញ្ចប់ដោយស្នេហា ប៉ុន្តែតិចតួចណាស់ ដែលស្នេហាបញ្ចប់ដោយមិត្តភាព ។

162 - Offrir l'amitié à qui veut l'amour, c'est donner du pain à qui meurt de soif.

១៦២ ៖ ផ្តល់មិត្តភាពទៅអោយជនណា ដែលចង់បានស្នេហា គឺ ជាការផ្តល់បាយទៅអោយជនដែលស្រែកទឹកស្ទើរស្លាប់ ។

163 - Aimer qui ne t'aime pas, c'est aimer la pluie qui tombe dans la forêt.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៦៣ - ស្រឡាញ់ស្រី ដែលគេមិនស្រឡាញ់ឯងវិញ បានន័យថា ស្រឡាញ់ភ្លៀងដែលធ្លាក់កណ្តាលព្រៃ ។

164 - Plaisir d'amour ne dure qu'un moment. Chagrin d'amour dure toute la vie.

១៦៤ - សេចក្តីសប្បាយពីស្នេហា មានតែមួយភ្លែតប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីឈឺចាប់ពីស្នេហាមានមួយជីវិត ។

165 - Le temps et non la volonté met fin à l'amour.

១៦៥ - គឺពេលវេលាមិនមែនឆន្ទៈទេ ដែលបញ្ចប់ស្នេហា។

166 - La jalousie est le tyran du royaume de l'amour.

១៦៦ - សេចក្តីប្រច័ណ្ឌ គឺជាក្សត្រផ្តាច់ការនៅក្នុងរាជាណាចក្រស្នេហា ។

167 - Oublier ses ancêtres, c'est être un ruisseau sans source, un arbre sans racine.

១៦៧ - ភ្លេចន្តុវបុព្វបុរស គឺជាទឹកអូរគ្មានប្រភព , គឺជារុក្ខជាតិគ្មានឫស ។

168 - Ne compter pas vos poussins avant qu'ils ne soient éclos.

១៦៨ - គេមិនត្រូវរាប់កូនមាន់ មុនពេលដែលវាបានញាស់ឡើយ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

169 - On ne vent pas le poisson qui est encore dans la mer.

១៦៩ ៖ គេមិនត្រូវលក់ត្រី ដែលស្ថិតនៅក្នុងសមុទ្រនោះ ឡើយ ។

170 - La barbe ne fait pas le philosophe.

១៧០ ៖ ពុកមាត់ មិនមែនសំគាល់ថា ជាទស្សនវិទូទេ ។

171 - Les rivières les plus profondes sont les plus silencieuses.

១៧១ ៖ ស្ទឹងដែលជ្រៅបំផុត គឺជាស្ទឹងដែលស្ងប់បំផុត ។

172 - On boit le poison dans une coupe d'or.

១៧២ ៖ គេផឹកថ្នាំពុល នៅក្នុងពែងមាស ។

173 - Tout ce qui brille n'est pas or.

១៧៣ ៖ អ្វីដែលចែងចាំង មិនមែនសុទ្ធតែជាមាសទេ ។

174 - IL ne faut pas juger de la liqueur d'après le vase.

១៧៤ ៖ គេមិនអាចវិនិច្ឆ័យ វត្ថុរាវ តាមរយៈសំបកធុងនោះ ឡើយ ។

175 - L'arbre feuillu ne donne pas toujours des fruits savoureux.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៧៥ ៖ ឈើដែលមានស្នឹកច្រើន មិនមែនសុទ្ធតែផ្តល់ផ្លែ ផ្អែមឆ្ងាញ់នោះឡើយ ។

176 - Une vache noire donne du lait blanc.

១៧៦ ៖ មេគោខ្មៅ តែផ្តល់ទឹកដោះពណិស ។

177 - On ne juge pas l'arbre à l'écorce.

១៧៧ ៖ គេមិនវិនិច្ឆ័យឈើ តាមរយៈសំបកឡើយ ។

178 - Le savon est gris mais il lave blanc.

១៧៨ ៖ សាប៊ូពណិប្រផេះ តែលាងជ្រះសល្អ ។

179 - On apprend chaque jour quelque chose de nouveau.

១៧៩ ៖ គេត្រូវរៀន ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ន្លូវអ្វី ។ ដែលថ្មី ។

180 - On se lasse de tout, excepté d'apprendre.

១៨០ ៖ គេទៀយណាយអ្វី ។ ទាំងអស់ លើកលែងតែការចង់ចេះចង់ដឹងមួយប៉ុណ្ណោះ ។

181 - Qui apprend et oublie est comme une femme qui conçoit et avorte.

១៨១ ៖ អ្នកដែលរៀន ហើយភ្លេចទៅវិញ ប្រៀបដូចនឹងស្ត្រីមានគភ៌ ហើយរលូតទៅវិញ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

182 - Qui veut devenir dragon doit manger beaucoup de petits serpents.

១៨២ - អ្នកដែលចង់ធ្វើនាគ ត្រូវរៀនស៊ីក្នងពស់អោយបានច្រើន ។

183 - Apprends en pleurant, tu gagneras en riant.

១៨៣ - រៀនដោយទឹកភ្នែក ឯងនឹងទទួលផលវិញ ដោយរីករាយ ។

184 - Ne prenez pas un nain pour mesurer la profondeur de l'eau.

១៨៤ - កុំយកមនុស្សខុសខ្នាត (ត្រឿ) ទៅវាស់ស្ទង់ជំរៅទឹក ។

185 - On se lasse tout, sauf de l'argent.

១៨៥ - គេនឿយណាយអ្វី ១ ទាំងអស់ លើកលែងតែលុយ ។

186 - L'argent est le nerf des affaires.

១៨៦ - ប្រាក់គឺជាសរសៃឈាម នៃកិច្ចការទាំងពួង ។

187 - Il est aussi mauvais d'avoir de l'argent que de n'en avoir pas.

១៨៧ - ការមានលុយ ឬគ្មាន វាអាក្រក់ផ្លូចតែគ្នា ។

188 - L'argent est un onguent.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៨៩ - ប្រាក់ គឺជាឱសថទិព្ធ ។

189 - Si tu combats avec une épée d'argent, tu seras toujours vainqueur.

១៩៩ - ប្រសិនបើឯងប្រយុទ្ធ ដោយអាវុធលុយ, ឯងនឹងឈ្នះជានិច្ច ។

190 - Dieu règne au ciel, et l'argent sur la terre.

(Allemand)

១៩០ - ព្រះជាម្ចាស់គ្រប់គ្រងឋានសួគិ ហើយប្រាក់គ្រប់គ្រងផែនដី ។

191 - Rien n'est plus doux que le miel, sauf l'argent.

(Américain)

១៩១ - ត្មានអ្វីផ្អែមឆ្ងាញ់ជាងទឹកឃ្មុំ, លើកលែងតែប្រាក់ ។

192 - L'argent est un fruit toujours mûr.

(Anglais)

១៩២ - ប្រាក់គឺជាផ្លែឈើមួយ ដែលទុំជានិច្ច ។

193 - Quand l'argent précède, toutes les portes s'ouvrent.

(Anglais)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៩៣ - ពេលដែលប្រាក់ចូលមកដល់, ទ្វារទាំងអស់ត្រូវបើកឡើង ។

194 - Un marteau d'argent rompt des portes de fer.

១៩៤ - ញញួរប្រាក់ (លុយ) អាចកាច់បំបាក់ទ្វារដែកទាំងឡាយបាន ។

195 - Il n'est métal si dur que le feu n'amollisse, ni affaire si mauvaise que l'argent n'accommode.

(Chinois)

បត

១៩៥ - គ្មានលោហធាតុដ៏រឹងណា ដែលមិនទន់ ខ្សោះមុនភ្លើង ហើយក៏គ្មានកិច្ចការដ៏លំបាកណា ដែលមិនសំរេចបានចំពោះមុនលុយទេ ។

196 - La meilleure fondation du monde, c'est l'argent.

(Espagnol)

១៩៦ - ស្ថាបុនិក ដ៏ប្រសើរនៃពិភពលោក គឺប្រាក់ ។

197 - Qui n'a point d'argent n'a point d'ami.

(Français)

១៩៧ - នរណា ដែលគ្មានលុយសោះ អ្នកនោះក៏គ្មានមិត្តដែរ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

198 - On ne manie pas le beurre sans se graisser les doigts.

(Français)

១៩៨ - គេមិនអាចធ្វើចឺរ ដោយមិនអោយប្រឡាក់ដៃខ្លាញ់នោះទេ ។

199 - L'argent est une troisième main.

(Français)

១៩៩ - ប្រាក់ គឺជាដៃទីបី ។

200 - Pour gagner de l'argent, il faut en dépenser.

(Latin)

២០០ - ដើម្បីអោយបានលុយ គេត្រូវប៉ានចំណាយវា ។

201 - Gagne de l'argent d'abord, la vertu vient après.

(Latin)

២០១ - លុយមុន គុណធម៌ជាក្រោយ ។

202 - Si vous voulez récolter de l'argent, semez-en.

(Anglais)

២០២ - ប្រសិនបើអ្នកចង់ច្រូតកាត់ប្រាក់, ត្រូវសាបព្រោះវា ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

203 - On a toujours besoin de plus d'argent que l'on n'en gagne.

២០៣ - គេតែងត្រូវការប្រាក់អោយបានច្រើនលើសពីការ ដែលគេរកបានទៅទៀត ។

204 - Celui qui porte un bâton ne sera pas mordu par un chien.

(Espagnol)

២០៤ - អ្នកដែលកាន់ដំបង ឆ្កែមិនខាំឡើយ ។

205 - L'arme est l'ennemie de son maître.

(Turc)

២០៥ - អាវុធគឺជាសត្រូវ នៃអ្នកដែលកាន់វា ។

206 - Une armée de cerfs conduite par un lion est plus redoutable qu'une armée de lions conduite par un cerf.

(Grec)

២០៦ - កងពលក្តាន់ ដែលដឹកមុខដោយសត្វតោ មានភាពគួរអោយញ្ញើញ ជាងកងពលតោ ដែលដឹកមុខ ដោយសត្វក្តាន់ ។

207 - L'amour de l'art n'a jamais enrichi personne.

(Latin)

២០៧ - ការស្នេហាសិល្បៈ មិនដែលធ្វើអោយមនុស្សមានបានទេ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

208 - L'art est beau quand la main, la tête et le cœur travaillent ensemblent

(Anglais)

២០៨ - សិល្បៈដែលល្អកាលណា ដៃ, ក្បាល និង ចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅព្រមគ្នា ។

209 - Le secret des arts est de corriger la nature.

(Français)

២០៩ - អាថកំបាំងនៃសិល្បៈ គឺការកែតម្រូវធម្មជាតិ ។

210 - Comme tu auras semé, tu moissonneras.

(Latin)

២១០ - ដោយហេតុថា ឯងបានសាបព្រោះ, ឯងត្រូវតែច្រូតកាត់ ។

211 - Ce que vous faites de bien et de mal, vous le faites à vous même.

(Islam)

២១១ - អ្វី ៗ ដែលអ្នកបានធ្វើ ទោះល្អក្តី ឬ អាក្រក់ក្តី គឺអ្នកធ្វើដោយខ្លួនឯង ។

212 - Comme vous brassez, vous buvez.

(Anglais)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២១២ - ដោយហេតុថា អ្នកបានបិតស្រា , អ្នកត្រូវតែ
ផឹក ។

213 - Le sage se demande à lui même la cause de ses fautes, l'insensé la demande aux autres.

(Chinois)

២១៣ - បណ្ឌិតតែងដណ្តឹងសួរ ពីកំហុសរបស់ខ្លួនឯង, ជនពាលតែងតែសួររកកំហុសរបស់អ្នកដទៃ ។

214 - Le fil triplé ne rompt pas facilement.

(Bible)

២១៤ - ខ្សែវេញបីធ្នូង មិនងាយដាច់ឡើយ ។

215 - Le nain qui est sur l'épaule d'un géant voit plus loin que celui qui le porte.

(Latin)

២១៥ - ជនកន្លៀ ដែលជិះលើស្មាជនខ្ពស់មើលឃើញ ឆ្ងាយជាងជននេះទៅទៀត ។

216 - Quand plusieurs frappent sur l'enclume, ils doivent frapper en cadence.

(Anglais)

២១៦ - បើគ្នាច្រើន ដំទៅលើទ្រនាប់មួយ គេត្រូវដំអោយ ស៊ីសង្វាក់គ្នា ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

217 - A qui sait attendre, le temps ouvre les portes.

(Chinois)

២១៧ - ពេលវេលានឹងបើកទ្វារទទួលជនណា ដែលចេះរង់ចាំ ។

218 - Les heures sont faites pour l'homme, et non l'homme pour les heures.

(Italien)

២១៨ - ពេលវេលាបង្កើតមនុស្ស មិនមែនមនុស្សបង្កើតពេលវេលាទេ ។

219 - On ne sait aujourd'hui de quoi demain sera fait.

(Grec)

២១៩ - គេមិនអាចដឹងបានក្នុងថ្ងៃនេះថា តើថ្ងៃស្អែកមានអ្វីកើតឡើង ។

220 - Un aujourd'hui vaut deux demain.

(Anglais)

២២០ - ម្នាយក្នុងថ្ងៃនេះ ប្រសើរជាងពីរក្នុងថ្ងៃស្អែក ។

221 - On a semé le mot " demain " et il n'a pas poussé.

(Arabe)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២២១ - គេបានសាបព្រោះពាក្យ « ថ្ងៃស្អែក » តែវា
មិនដុះសោះ ។

222 - Aujourd'hui, c'est le monde ; demain, c'est l'autre monde.

(Nigritien)

២២២ - ថ្ងៃនេះ, គឺពិភពលោក, ថ្ងៃស្អែក គឺពិភពមួយ
ទៀត ។

223 - Qui a vu demain ?

(Persan)

២២៣ - នរណាមើលឃើញនៅថ្ងៃស្អែក ?

224 - L'eau éteint le feu et l'aumône expie les péchés.

(Bible)

២២៤ - ទឹករំលត់ភ្លើង, ទានលាងបាប ។

225 - La moitié vaut mieux que le tout.

(Grec)

២២៥ - បានខ្លះ ប្រសើរជាងបានទាំងអស់ ។

226 - " Connais-toi toi-même" est bien, connaître autrui est mieux.

(Grec)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២២៦ - ស្គាល់ខ្លួនអ្នក ដោយខ្លួនឯង ជាការល្អ, ស្គាល់អ្នកដទៃ វិតតែប្រសើរ ។

227 - Dans le champ d'autrui, la moisson est toujours plus belle.

(Latin)

២២៧ - ក្នុងចម្ការអ្នកដទៃ ការច្រូតកាត់បានផលល្អណាស់ ។

228 - Tu vois les poux sur autrui, tu ne vois pas les tiques sur toi-même.

(Latin)

២២៨ - ឯងអាចឃើញចៃ លើក្បាលអ្នកដទៃ តែឯងមិនអាចឃើញដង្កៃ (សត្វល្អិត) នៅលើក្បាលឯង ។

229 - Qui veut moucher autrui doit avoir les doigts propres.

(Danois)

២២៩ - អ្នកដែលចង់ជូតសំបោរអ្នកដទៃ ត្រូវតែមានដៃស្អាត ។

230 - Il ne faut pas montrer les fautes d'autrui avec un doigt sale.

(Italien)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៣០ ៖ គេមិនត្រូវចង្អុលកំហុសអ្នកជម្ងឺ ដោយម្រាមដៃកខ្វក់របស់ខ្លួនឡើយ ។

231 - A qui est en bonne santé, il est aisé de conseiller les malades.

(Latin)

២៣១ ៖ អ្នកដែលមានសុខភាពល្អ មានភាពងាយស្រួលក្នុងការអោយដំបូន្មានទៅអ្នកជម្ងឺ ។

232 - La nourriture a meilleur goût quand on la mange avec sa propre cuillère.

(Danois)

២៣២ ៖ ចំណីអាហារ នឹងមានរសជាតិឆ្ងាញ់ កាលណាគេបរិភោគដោយស្លាបព្រាផ្ទាល់របស់គេ ។

233 - On ne cueille pas de roses , sans être piqué par les épines.

(Sanskrit)

២៣៣ ៖ គេមិនអាចបេះផ្កាកុលាប ដោយមិនអោយមុតបន្លាវាបានទេ ។

234 - Les richesses de l'avare, comme le soleil couché, ne réjouissent pas les vivants.

(Grec)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៣៤ - សម្បត្តិរបស់ជនកំណាញ់ ប្រៀបបាននឹងព្រះអាទិត្យរះលង្គត គឺ មិនបានផ្តល់នូវក្តីសប្បាយរីករាយដល់អ្នកមានជីវិតរស់នៅទេ ។

235 - Celui qui aime l'argent n'est pas rassasié par l'argent.

(Bible)

២៣៥ - អ្នកដែលស្រឡាញ់ប្រាក់ មិនដែលស្កប់នឹងប្រាក់ទេ ។

236 - Le poltron se dit prudent et l'avare économe.

(Latin)

២៣៦ - ជនកំសាកនិយាយពីពាក្យប្រុងប្រយ័ត្ន ឯជនកំណាញ់ និយាយពីពាក្យសន្សំសំចៃ ។

237 - L' avare ne fait de bien que quand il meurt.

(Latin)

២៣៧ - ជនកំណាញ់ ធ្វើកុសលតែនៅពេលដែលគេស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ ។

238 - C' est une grande folie que de vivre pauvre pour mourir riche.

(Latin)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៣៨ . គឺជាអំពើឆ្កួតលីលាមួយ ដែលរស់នៅក្នុងភាព រហេមរហាម បើយស្លាប់ក្នុងភាពហ៊ឺហា ។

239 - Quand tous les vices sont vieux , l' avarice est encore jeune.

(Latin)

២៣៩ . ក្នុងពេលដែលគុណវិបត្តិទ្រុឌទ្រោម, មច្ឆ-រិយៈ[1] នៅតែរឹងប៉ឹង ។

240 - Le prodigue est un futur mendiant, l' avare est un éternel mendiant.

(Polonais)

២៤០ . អ្នកចំណាយជាអ្នកសុំទានទៅអនាគត , អ្នកកំណាញ់ជាអ្នកសុំទានជាប្រចាំ ។

241 - Qui vira verra.

២៤១ . អ្នកដែលនៅរស់នឹងឃើញ ។

242 - L' avenir n'est à personne , l' avenir est à Dieu.

(Français)

២៤២ . អនាគតមិនមែនជារបស់ជនណាទេ , អនាគតជារបស់អាទិទេព ។

---

(១) : មច្ឆរិយៈ = L'avarice (n.f) = លេខត្តីកំណាញ់

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

243 - L' avenir ressemble à une femme enceinte ; qui sait ce qu'elle mettra au jour ?

(Turc)

២៤៣ ៖ អនាគតកាល ប្រៀបបាននឹងស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ , តើនរណាហ្ន៎ អាចដឹងបានថានាងនឹងបង្កើតអ្វី ?

244 - L' homme a deux oreilles et une bouche , parce qu'il devrait écouter plus qu'il ne parle.

(Prov . Danois)

២៤៤ ៖ មនុស្សមានត្រចៀកពីរ ហើយមានមាត់ប្លួយនេះក៏ព្រោះតែគេត្រូវការស្តាប់ច្រើនជាងនិយាយ ។

245 - L' homme vient au monde avec les mains vides et il le quitte avec les mains vides .

(Hébreu)

២៤៥ ៖ មនុស្សកើតមកដៃទទេ ហើយស្លាប់ទៅវិញក៏ដៃទទេដែរ ។

246 - S' il n'y avait pas de mauvaises gens , il n'y aurait pas de bons avocats.

(Anglais)

២៤៦ ៖ ប្រសិនបើគ្មានមនុស្សអាក្រក់ទេ ក៏គ្មានមេធាវីពូកែដែរ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

247 - Peinture et bataille ne sont belles qu'à distance.

(Espagnol)

២៤៧ - ផ្ទាំងគំនូរ និង ការប្រយុទ្ធគ្នាវាល្អមើល ពីចម្ងាយ តែប៉ុណ្ណោះ ។

248 - Un beau - père aime son gendre, aime sa bru ; une belle-mère aime son gendre , n'aime point sa bru.

(Français)

២៤៨ - ឪពុកក្មេករមាចត្រូវគ្នានឹងកូនប្រសារប្រុស ឬ កូនប្រសារស្រី, ម្តាយក្មេករមាចត្រូវគ្នានឹងកូនប្រសារប្រុស តែមិនត្រូវគ្នានឹងកូនប្រសាស្រី ។

249 - La belle - mère et la bru dans la même maison sont comme deux chats dans un sac .

(Yiddish)

២៤៩. ម្តាយក្មេកនិងកូនប្រសារស្រី នៅក្នុងផ្ទះជាមួយគ្នា ដូចឆ្មាពីរនៅក្នុងបាវតែមួយ ។

250 - Je n'ai encore vu personne qui aimât autant la vertu que l'on aime la beauté du corps .

(Confucius)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៥០ . ខ្ញុំមិនមាន់ជួបប្រទះមនុស្សដែលស្នេហ៍គុណធម៌ជួចដែលគេស្នេហ៍រូបសម្ផស្សទេ ។

251 - Ne regarde pas à la buire, mais à ce qu'elle contient .

(Hébreu)

២៥១ . កុំមើលតែសំបកក្រៅថ្ម , ត្រូវមើលអ្វីដែលមាននៅក្នុងនោះ ។

252 - La beauté ne vient pas d'un beau corps , mais de belles actions.

(Grec)

២៥២ . សម្ផស្សមិនមែនកើតមកពីរូបសម្ប័ទ្ធល្អនោះទេ តី កើតមកពីចរិយាសម្ប័ទល្អនោះឯង ។

253 - IL est rare de voir la sagesse alliée à la beauté.

(Latin)

២៥៣. គេមិនសូវឃើញមានសម្ព័ន្ធភាពរវាងគតិបណ្ឌិត និង សម្ផស្សទេ ។

254 - De beau raisin parfois pauvre vin .

(

២៥៤ . ពីទំពាំងបាយជូរដ៏ល្អ ជួនកាលធ្វើអោយស្រាផឹកមិនកើតដែរ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

255 - Beauté ne vaut rien sans bonté

(Français)

២៥៥ . សម្ផស្សខ្វះអំពើល្អ ត្មានតម្លៃអ្វីទាំងអស់ ។

256 - La beauté n' est que la promesse du bonheur .

(Français)

២៥៦ . សម្ផស្សគ្រាន់តែជាកិច្ចសន្យាមួយប៉ុណ្ណោះចំពោះ សុភមង្គល ។

257 - Les belles pommes sont parfois amères .

(Français)

២៥៧ . ផ្លែប៉ោមដ៏ល្អខ្លះផ្តល់នូវរសជាតិជូរចត់ ។

258 - La beauté est sœur de la vanité et mère de la luxure.

(Russe)

២៥៨ . សម្ផស្សគឺជាបងស្រីនៃអំនួត ហើយជាមាតានៃ កាមមុច្ឆា[1] ។

259 - Trois choses rafraîchissent le cœur et délivrent du chagrin : l'eau, les fleurs, la beauté féminine.

(Sanskrit)

---

(1) : កាមមុច្ឆា = La Luxure : ជំណើរងប់ងល់ក្នុងផ្លូវកាម

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៥៩ . វត្ថុបីដែលធ្វើរោយត្រជាក់ដល់ដួងចិត្ត ហើយ រំដោះចាកទុក្ខសោកកង្វល់ គឺ : ទឹក , ផ្កា, សម្ផស្សស្ត្រី ។

•

260 - Ce n'est pas la beauté de la femme qui ensorcelle, mais sa noblesse .

(Grec)

២៦០ . បិនមែនសម្ផស្សស្ត្រីទេ ដែលធ្វើរោយគេលង់ ក្នុងមន្ត ស្នេហ៍ , ប៉ុន្តែគឺភាពថ្លៃថ្នូររបស់នាងទេតើ ។

261 - Trois choses sont fugitives : L'écho, l'arc-en-ciel, la beauté des femmes.

(Allemand)

២៦១ . មានវត្ថុបីដែលឆាប់រលាយបាត់គឺ : សម្លេងខ្លែរ ឥន្ទធនូ និង សម្ផស្សស្ត្រី ។

262 - Louez les beaux jours le soir et les belles femmes le matin.

(Allemand)

២៦២ . គប្បីផ្តល់តម្លៃទិវាដ៏ប្រសើរ នៅពេលល្ងាច ហើយស្ត្រីស្អាតនៅពេលព្រឹក ។

263 - Le soupir d'une jolie fille s'entend plus loin que le rugissement d'un lion.

(Arabe)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៦៣ - សម្តែងដ៏ទន់ភ្លន់នៃស្ត្រីរូបល្អ ណាន់ឮឆ្ងាយជាង សម្រែកត្រហឹមនៃរាជសីហ៍ទៅទៀត ។

264 - IL ne sert à rien d'être jeune sans être belle, ni belle sans être jeune.

(Français)

២៦៤ - គ្មានប្រយោជន៍អ្វីទេ ការដែលនៅវ័យក្មេង ហើយ រូបមិនស្អាត ឬ ក៏រូបស្អាតហើយវ័យចាស់ ។

265 - Un beau visage est le plus beau de tous les spectacles.

(Français)

២៦៥ - ទឹកមុខស្អាតស្រស់ពិតជាវត្ថុស្អាតជុតលេខ ក្នុង ចំណោមទស្សនីយភាពទាំងឡាយ ។

266 - Une belle femme plaît aux yeux, une bonne femme plaît au cœur ; l'une est un bijou, l'autre est un trésor.

(Français)

២៦៦ - ស្រីល្អគាប់ភ្នែក, ស្រីចិត្តល្អគាប់ចិត្ត, ស្រីខាង ដើមជាគ្រឿងអលង្ការ , ស្រីខាងចុងជាកំណប់ ។

267 - Une fleur sans parfum n'obtient pas un plus long hommage qu'une belle femme sans esprit.

(Français)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៦៧ - បុប្ផាដែលខ្វះក្លិនក្រអូប តែងមិននាំមកនូវការ
រាប់អានដ៏យូរលង់បានទេ ដូចគ្នានឹងស្ត្រីរូបល្អតែខ្វះនូវគំនិត ។

268 - On a tué des milliers de maris à cause de leurs belles femmes.

(Géorgien)

២៦៨ - ប្តីរាប់ពាន់នាក់ត្រូវស្លាប់ ដោយសារតែប្រពន្ធ
រូបល្អរបស់ខ្លួន ។

269 - La lune brille, mais elle ne chauffe pas.

(Russe)

២៦៩ - ព្រះច័ន្ទចែងចាំង ប៉ុន្តែមិនដុតកំដៅទេ ។

270 - C' est un malheur pour un homme d'être beau.

(Latin)

២៧០ - ជាបាបកម្មណាស់ ចំពោះបុរសណា ដែលមាន
រូបសម្ផស្ស ។

271 - La beauté de la taille est la seule beauté de l'homme.

(Français)

២៧១ - កំពស់ខ្ពស់ល្អ គឺជាលំអតែមួយគត់នៃបុរស ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

272 - Si vous êtes beaux, restez dignes de votre beauté ; si vous êtes laids, faites oublier votre laideur par votre savoir.

(Grec)

២៧២ - ប្រសិនបើអ្នកមានរូបសម្ផស្សល្អអ្នកក្រអឺតក្រទមចុះ , តែបើអ្នករូបអាក្រក់វិញ ចូរអ្នកខិតខំបំភ្លេចវាដោយប្រើប្រាស់នូវចំណេះដឹងរបស់អ្នក ។

273 - Ce que trois personnes savent est public.

២៧៣ - អ្វីក៏ដោយតែដឹងចីនាក់ហើយ វាលែងស្ងាត់ហើយ ។

274 - Ne loue pas un homme pour sa beauté, ne le méprise pas pour sa laideur.

(Bible)

២៧៤ - កុំស្នើចមនុស្សដោយសារតែរូបល្អ ហើយកុំមាក់ងាយគេដោយសារតែរូបអាក្រក់ ។

275 - La beauté est à fleur de peau, mais la laideur va jusqu'à l'os.

(Anjlais)

២៧៥ - សម្រស់ល្អគ្រាន់តែជាផ្កានៅលើស្បែក ប៉ុន្តែរូបអាក្រក់វិញស្ថិតនៅកប់ជាប់រហូតឆ្អឹង ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

276 - En deux jours,on peut tout savoir d'un homme; il en faut davantage pour connaître un animal.

(Persan)

២៧៦ - ក្នុងរវាងពីរថ្ងៃគេអាចស្គាល់មនុស្សម្នាក់ច្បាស់លាស់បាន , គេត្រូវចំណាយពេលអស់ច្រើនថ្ងៃ ដើម្បីស្គាល់សត្វមួយ ។

277 - Hâte-toi pour le bien, quand tu le peut ; car ce n'est pas à tout moment que tu le peux.

(Arabe)

២៧៧ - ប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើអំពើល្អឡើង ពេលណាដែលឯងអាច , ព្រោះថា មិនមែនគ្រប់តែកាលៈទេសៈទេ ដែលឯងអាចធ្វើបាននោះ ។

278 - Faites le bien et jetez-le dans la mer.

(Arabe)

២៧៨ - ធ្វើតែអំពើល្អហើយគ្រវាត់វាទៅក្នុងសមុទ្រទៅ ។

279 - Cache le bien que tu fais, imite le Nil qui dissimule sa source.

(Egyptien)

២៧៩ - លាក់ទុវអំពើល្អដែលអ្នកបានធ្វើ អោយដូចនឹងទន្លេនីល ដែលលាក់ទុវប្រភពវា ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

280 - Tout passera,sauf le bien que tu as fait.

(Français)

២៨០ - អ្វី ៗ កន្លងផុតទៅ , លើកលែងតែអំពើល្អ ដែលអ្នកបានសាង ។

281 - La chandelle qui va devant éclaire mieux que celle qui va derrière.

(Français)

២៨១ - ទៀនខាងមុខ បំភ្លឺផ្លូវបានច្បាស់ជាងទៀន ដែលនៅខាងក្រោយ ។

282 - Fais du bien et jette-le à la mer ; si les poissons l'ignorent, Dieu le saura.

(Turc)

២៨២ - ធ្វើអំពើល្អហើយបោះទៅក្នុងសមុទ្រទៅ , បើត្រីទាំងឡាយមិនដឹងក៏ព្រះជាម្ចាស់ទ្រង់ញាណដែរ ។

283 - Le mal est facile, le bien demande beaucoup d'efforts.

(Grec)

២៨៣ - អំពើអាក្រក់ងាយណាស់ ផ្ទុយទៅវិញអំពើល្អទាមទារនូវការខិតខំដ៏ច្រើន ។

284 - Le bien subjuge le mal comme l'eau dompte le feu, et si une coupe d'eau ne

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

suffit pas à éteindre un incendie, il ne faut pas en conclure que l'eau est impuissante contre le feu.

(Chinoise)

២៨៤ - អំពើល្អតែងឈ្នះលើអំពើអាក្រក់ ដូចទឹកតែងពន្លត់ភ្លើងបាន ។ ប្រសិនបើទឹកមួយកែវ មិនអាចពន្លត់ភ្លើងមួយបានទេ ក៏គេមិនត្រូវសន្និដ្ឋានថា ទឹកគ្មានឥទ្ធិពលលើភ្លើងបានដែរ ។

285 - Le mal commis est un malheur suspendu ; le bien accompli est un trésor caché.

(Malgache)

២៨៥ - អំពើអាក្រក់ដែលគេប្រព្រឹត្តគឺជាបាបកម្ម ដែលព្យួរទុក , អំពើល្អដែលសាងគឺជាកំណាប់ ដែលលាក់ទុក ។

286 - Etre riche et honoré par des moyens iniques, c'est comme le nuage flottant qui passe.

(Confucius)

២៨៦ - មានទ្រព្យសម្បត្តិ និង កិត្តិយសដែលបានមកដោយមធ្យោបាយទុច្ចរិត គឺ ដូចជាដុំពពកដែលរសាត់អណ្តែតទៅបាត់ ។

287 - Les profits injustes sont comme la fausse monnaie ; plus on en a, plus on risque.

(Chinois)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៨៧ - ទ្រព្យដែលបានមកដោយមិនគន្លងធម៌ប្រៀបបាន នឹងប្រាក់ក្លែងក្លាយ , មានច្រើនកាលណាគ្រោះថ្នាក់កាលនោះ ។

288 - Qui est heureux ? L'homme bien portant, riche et instruit.

(Grec)

២៨៨ - នរណាខ្លះដែលមានសុភមង្គលនោះ ? ជនដែលមានសុខភាពល្អ - ទ្រព្យសម្បត្តិហើយ និង ការរៀនសូត្រ ។

289 - IL n'est pas possible de vivre heureux sans être sage, honnête et juste, ni sage, honnête et juste sans être heureux.

(Grec)

២៨៩ - គេមិនអាចរស់ដោយសប្បាយបានទេ កាលបើគេមិនប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត, កិត្តិយស និង សច្ចៈ យុត្តិធម៌ , ឬគ្មានគតិបណ្ឌិត, គ្មានកិត្តិយស និង គ្មានសច្ចៈយុត្តិធម៌គឺបានន័យថា គ្មានភាពសប្បាយរីករាយ ។

290 - Le bonheur est une femme.

(Allemand)

២៩០ - សុភមង្គល គឺជាស្ត្រីថ្នាក់ ។

291 - IL y a deux sortes de gens : ceux qui peuvent être heureux et ne le sont pas, et ceux qui cherchent le bonheur sans le trouver.

(Arabe)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៩១ ៖ មានមនុស្សពីរប្រភេទ គឺ ជនដែលអាចសប្បាយតែគ្មានការសប្បាយ និង ជនដែលស្វែងរកសុភមង្គល តែរកមិនបាន ។

292 - Un homme heureux est une barque qui navigue sous vent favorable.

(Chinois)

២៩២ ៖ មនុស្សសប្បាយប្រៀបដូចទូកដែលអណ្តែតលើផ្ទៃមឹក ក្រោមជំនោរខ្យល់រំភើយ ។

293 - Ni l'or ni le grandeur ne nous rendent heureux.

(Français)

២៩៣ ៖ មិនមែនទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយក៏មិនមែនកិត្យានុភាពទេ ដែលធ្វើអោយយើងសប្បាយនោះ ។

294 - Un grand obstacle au bonheur, c'est de s'attendre à un trop grand bonheur.

(Français)

២៩៤ ៖ ឧបសគ្គធំនៃសុភមង្គល គឺការរង់ចាំសុភមង្គលដ៏ធំបំផុតមួយ ។

295 - Le plaisir put s'appuyer sur l'illusion mais le bonheur repose la réalité.

(Français)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

២៩៥ - សេចក្តីរីករាយអាចផ្ញើលើការយល់សប្តី ប៉ុន្តែ សុភមង្គល ផ្ញើនៅលើការពិត ។

296 - Le bonheur est à ceux qui se suffisent à eux - mêmes.

(Grec)

២៩៦ - សុភមង្គលកើតមានចំពោះជនណាដែលយល់ថាគេត្រប់ត្រាន់ហើយ ។

297 - L' homme patient et courageux fait lui-même son bonheur.

(Latin)

២៩៧ - មនុស្សអំណត់និងក្លាហាន បានសាងសុភមង្គលរបស់គេ ដោយផ្ទាល់ ។

298 - Le bonheur est né de l'altruisme et le malheur de l'égoïsme.

(Bouddhisme)

២៩៨ - សុភមង្គលកើតចេញពីបរទត្ថភាព[1]ឯអពមង្គលកើតចេញពីអត្តទត្ថ ភាព[2] ។

---

(1)បរទត្ថភាព : l'altruisme (n.m) : ភាពនៃអ្នកដែលគិតប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ។

(2)អត្តទត្ថភាព : l'égoïsme (n.m) : ភាពនៃអ្នកដែលគិតតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

299 - C' est avoir beaucoup de bonheur que n'avoir pas de malheur.

(Latin)

២៩៩ - ការដែលប្រាសចាកនូវអពមង្គល គឺ បានសុភមង្គលដ៏បរិបូណិ ។

300 - L' homme bon est comme un arbre planté près d'un cours d'eau, qui donne son fruit en tout temps et dont le feuillage ne se flétrit jamais.

(Bible)

៣០០ - មនុស្សចិត្តល្អ ប្រៀបបាននឹងដើមឈើដាំក្បែរខ្សែទឹកដែលផ្តល់នូវផ្លែគ្រប់រដូវ ហើយដែលស្លឹករបស់វាមិនចេះក្រៀមស្ងិត ។

301 - Les poltrons fuient le danger, le danger fuit les braves.

(Français)

៣០១ - ជនកំសាករត់គចពីគ្រោះថ្នាក់,គ្រោះថ្នាក់រត់គេចពីជនក្លាហាន ។

302 - Si ton épée est trop courte,allonge la d'un pas.

(Hongrois)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣០២ - ប្រសិនបើជាវរបស់អ្នកខ្លី ចូរអ្នកជម្រុលវាទៅមុខមួយជំហានទៀត ។

303 - La gueule d'un canon est moins dangereuse que la bouche d'un calomniateur.

(Arabe)

៣០៣ - មាត់កាំភ្លើងធំមានគ្រោះថ្នាក់តិចជាងមាត់អ្នកនិយាយបង្កាច់បង្ខូច ។

304 - La parole de calomniateur est comme le charbon ; quand elle ne brûle pas, elle noircit.

(Espagnol)

៣០៤ - សម្តីរបស់អ្នកនិយាយមួលបង្កាច់ ប្រៀបបានដឹងធ្យូង កាលណាវាមិនមាន់ឆេះវានឹងធ្វើ អោយប្រឡាក់ខ្មៅ ។

305 - C' est son caractère qui fait à chacun sa destinée.

(Latin)

៣០៥ .. គឺបុគ្គលិកលក្ខណៈនេះឯងហើយ ដែលសំរេចផ្នែវាសនាអនាគតរបស់មនុស្សម្នាក់ ៗ ។

306 - On ne découvre jamais mieux son caractère qu'en parlant de celui d'autrui.

(Allemand)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣០៦ - គេមិនអាចរកឃើញផ្លូវបុគ្គលិកលក្ខណៈខ្លួនឯងផ្ទាល់ ដោយមិនបានវិភាគផ្លូវបុគ្គលិកលក្ខណៈអ្នកដទៃទេ ។

307 - IL est plus facile de déplacer un fleuve que de changer son caractère.

(Chinois)

៣០៧ - វាជាការងាយស្រួលក្នុងការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងទន្លេជាងការកែប្រែបុគ្គលិកលក្ខណៈមនុស្ស ។

308 - Quiconque n'a pas de caractère n'est pas un homme,c'est une chose.

(Chamfort)

៣០៨ - ជនណាគ្មានបុគ្គលិកលក្ខណៈ ពុំនែនជាមនុស្សទេ គឺជាវត្ថុ ។

309 - Bois du vin, puisque tu ignores d'où tu es venu ; Vis joyeux, puisque tu ignores où tu iras.

(Persan)

៣០៩ - ផឹកស្រា , ដោយហេតុថាអ្នកមិនដឹងថាមកពីទីណា, រស់ដោយសប្បាយដោយហេតុថាអ្នកមិនដឹងថា ត្រូវទៅទីណា ។

310 - Une petite étincelle suffit à incendier une forêt.

(Grec)

៣១០ - ផ្កាភ្លើងដ៏តូចមួយ អាចធ្វើអោយព្រៃឆេះបាន ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

311 - Cautionner est d'abord une générosité, puis un regret, enfin une obligation de payer.

(Arabe)

៣១១ - ការធានា , ដំបូងគឺជាអំពើដ៏សប្បុរសមួយ , បន្ទាប់ មកគឺការសោកស្តាយ ហើយទីបំផុតគឺកាតព្វកិច្ចសងប្រាក់ ។

312 - Le sage redoute la célébrité comme l'ignominie.

(Lao -Tseu)

៣១២ . បណ្ឌិតខ្លាចនូវភាពខ្ពង់ខ្ពស់ ក៏ដូចជាភាពថោកទាបដែរ ។

313 - IL n'est pas bon que l'homme soit seul.

(Bible)

៣១៣ - វាមិនមែនជាការល្អទេ ដែលមនុស្សរស់នៅឯកោ (អត់មានគូស្រករ) នោះ ។

314 - Homme sans femme, tête sans corps, femme sans homme, corps sans tête.

(Allemand)

៣១៤ - ប្រុសខ្វះស្រីគឺក្បាលអត់ខ្លួន , ស្រីខ្វះប្រុសគឺខ្លួនអត់ក្បាល ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

315 - Le mariage et le célibat ont tous - deux des inconvénients ; il faut préférer celui dont les inconvénients ne sont pas sans remède.

(Chamfort)

៣១៥ - អ្នករៀបការ និង អ្នកនៅលីវទាំងពីរនាក់មានផលវិបាកដូចគ្នា ។ គេត្រូវធ្វើការជ្រើសរើសយកផ្នែកផលវិបាកណា ដែលមានថ្នាំព្យាបាល ។

316 - Homme sans femme,cheval sans bride ; femme sans homme, barque sans gouvernail.

(Italien)

៣១៦ - ប្រុសខ្វះស្រីគឺសេះគ្មានបង្ហៀរ , ស្រីខ្វះប្រុសគឺទូកគ្មានចង្កូត ។

317 - Une seule chose est certaine : la fleur qui a fleuri une fois meurt pour toujours.

(Persan)

៣១៧ - កាលិតមួយគឺ : ផ្កាវិកតែម្តងហើយរោយទៅវិញរហូត ។

318 - Le chagrin est comme la maladie : pour les une, il est bénin ; pour les autres, il est algu.

(Français)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣១៨ - សេចក្តីទុក្ខព្រួយកង្វល់ដូចគ្នានឹងជម្ងឺមួយ ចំពោះអ្នកខ្លះវាស្រាល , ចំពោះអ្នកខ្លះទៀតវាមៅជាធ្ងន់ធ្ងរ ។

319 - Personne n'a de chance tous les jours.

(Grec)

៣១៩ - គ្មាននរណា ជានិច្ចទទួលភ័ព្វសំណាងរាល់ថ្ងៃនោះទេ ។

320 - Nul n'est plus chanceux que celui qui croit à sa chance.

(Allemand)

៣២០ - គ្មាននរណាមានសំណាងជាងអ្នក ដែលបានជឿលើព្រេងសំណាងរបស់ខ្លួនឡើយ ។

321 - La chance n'est pas comme un pagne qu'on met et qu'on enlève.

(Bantou)

៣២១ - ភ័ព្វសំណាងមិនមែនដូចសំពត់ ដែលគេស្បៃក ហើយគេដោះចេញនោះទេ ។

322 - Si la chance veut venir à toi, tu la conduiras avec un cheveu ; mais si la chance veut partir, elle rompra une chaîne.

(Berbère)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣២២ - ប្រសិនបើសំណាងចង់ចូលមករកអ្នក អ្នកអាច
អូសវាមកដោយសរសៃសក់តែមួយសរសៃប៉ុណ្ណោះ , តែប្រសិនបើ
វាចង់ចេញទៅវិញ ទោះជាច្រវាក់ចងក៏ដាច់ដែរ ។

223 - Suis le conseil de celui qui te fait pleurer, et non de celui qui te fait rire.

(Arabe)

២២៣ - ចូរឯងបដិបត្តតាមដំបូន្មានជនណា ដែលធ្វើរោយឯងយំ
តែកុំបដិបត្តតាមដំបូន្មានជនណា ដែលធ្វើរោយឯងសើច ។

324 - La chance ne donne pas, elle ne fait que prêter.

(Suédois)

៣២៤ - សំណាងមិនមែនផ្តល់រោយទេ វាគ្រាន់តែរោយ
ខ្ចីប៉ុណ្ណោះ ។

325 - On ne se baigne pas deux fois dans le même fleuve.

(Grec)

៣២៥ - គេមិនមុជទឹកពីរដងក្នុងទន្លេតែមួយនោះទេ ។

326 - Celui qui n'aime pas le vin les femmes et les chansons reste un sot toute sa vie.

(Allemand)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣២៦ - ជនណាដែលមិនច្ចលចិត្តស្រា , ស្រីនិងចម្រៀងគឺជាជុនភ្លើអស់មួយជីវិត ។

327 - Charité bien ordonnée commence par soi-même.

៣២៧ - មុននឹងបរិច្ចាគ ត្រូវគិតខ្លួនឯងជាមុនសិន ។

238 - La charité couvre toutes les fautes.

(Bible)

៣២៨ - សប្ប្ឋុរសធមិ គ្របដណ្តប់បាត់នូវកំហុសទាំងឡាយ ។

329 - Les portes de la charité sont difficiles à ouvrir et dures à fermer.

(Chinois)

៣២៩ - ទ្វារសប្ប្ឋុរសពិញកនឹងបើក ហើយក៏មិនងាយនឹងបិទដែរ ។

330 - Le charme frappe la vue, le mérite conquiert l'âme.

(Anglais)

៣៣០ - សម្រស់ទាក់ទាញភ្នែក , កុសលទាក់ទាញព្រលឹង ។

331 - L'oisiveté est le naufrage de la chasteté.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៣១ - អកម្មិកភាព[1] គឺជាការពាត់ចៅនៃព្រហ្មចរិយ-
ភាព[2] ។

332 - L a chasteté est une vertu pour certains et un vice pour d'autres.

(Anglais)

៣៣២ - ចំពោះអ្នកខ្លះព្រហ្មចរិយភាព ជាគុណធម៌ ចំពោះ
អ្នកខ្លះទៀតគឺជាបាបធម៌ ។

333 - Après avoir appris à voler, il faut encore apprendre à être pendu.

(Indien)

៣៣៣ - ក្រោយពីបានរៀនលួចហើយ , គេត្រូវតែរៀន
រេរាយគេឡូរកទៀត ។

334 - C'est pendant l'orage que l'on connaît le pilote.

(Latin)

៣៣៤ - គឺនៅពេលព្យុះសង្ឃរា ដែលគេស្គាល់នាវិក ។

335 - Le ciel n'a pas deux soleils, le peuple n'a pas deux souverains.

(Chinois)

---

(១) អកម្មិកភាព : L'oisiveté (n.f.) : ភាពនៅចំនេរគ្មានការងារធ្វើ

(២) ព្រហ្មចរិយភាព : La chasteté (n.f) : ភាពនៅបរិសុទ្ធដោយចិត្ត
និង កាយ

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៣៥ - មេយមិនមានព្រះអាទិត្យពីរទេ , ប្រជារាស្ត្រក៏ឆ្មានស្តេចពីរដែរ ។

336 - Quand il y a plusieurs cuisiniers, la soupe est trop salée.

(Italien)

៣៣៦ - កាលណាមានចុងភៅច្រើន , សម្លរនឹងប្រៃហួស ។

337 - La beauté du ciel est dans les étoiles, la beauté des femmes est dans leur chevelure.

(Italien)

៣៣៧ - លំអនៃមេយ គឺផ្កាយ លំអនៃស្ត្រីគឺសក់ ។

338 - Il y a deux sortes de chinois : ceux qui donnent des pots de vin et ceux qui les prennent.

(Russe)

៣៣៨ - មានជនជាតិចិនពីរប្រភេទគឺ : អ្នកដែលហុចនូវឌ៉ូចិនស្រា និង អ្នកដែលទទួលផឹក ។

339 - La guerre est la seule véritable école du chirurgien.

៣៣៩ - សង្ក្រាម គឺ ជាសាលាហ្វឹកហ្វឹន ខាងវះកាត់តែមួយគត់ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

340 - Le chirurgien doit avoir un œil d'aigle, un cœur de lion, et une main de femme.

(Anglais)

៣៤០ - គ្រូពេទ្យវះកាត់ ត្រូវមានភ្នែកឥន្ទ្រីយ៍ , ចិត្តជារាជសីហ៍ ហើយដៃធន់ភ្ជន់ដូចនារី ។

341 - Celui qui sème l'injustice moissonne le malheur.

(Bible)

៣៤១ - នរណាសាបព្រោះនូវអំពើរអយុត្តិធម៌ រមែងទទួលផលនូវជាបកច្ច ។

342 - Celui qui renverse une muraille pourra être mordu par un serpent.

(Bible)

៣៤២ - នរណាដែលរំលំ ជញ្ជាំងនឹងត្រូវពស់ចឹក ។

343 - Qui crache au ciel, il lui retombe sur le visage.

(Latin)

៣៤៣ - អ្នកដែលមាក់ស្តោះទៅលើ នឹងធ្លាក់មកលើមុខខ្លួនឯង ។

344 - Qui souffle dans le feu , les étincelles lui sautent aux yeux.

(Allemand)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៤៤ - អ្នកដែលមិនផ្ទុំភ្លើង, ផ្តាភ្លើងនឹង ខ្លាតចូលភ្នែក ។

345 - Regardez avant de sauter.

(Grec)

៣៤៥ - មើលសិន មុននឹងលោត ។

346 - N'cuvrez pas une porte que vous ne pourriez refermer.

(Persan)

៣៤៦ - កុំបើកទ្វារ ដែលអ្នកបិទវាវិញមិនបាន ។

347 - Le cœur est le chef des dieux : ne l'offence pas.

(Japonaise)

៣៤៧ - ចិត្តគឺជាស្តេច នៃរាមិទេពទាំងឡាយ : កុំប្រទាំងនឹងវា ។

348 - Veille sur ton cœur, car de lui jaillissent les sources de la vie.

(Bible)

៣៤៨ - ចូររក្សាការពារនូវចិត្តរបស់អ្នក ព្រោះថាវាជារួកផ្តល់នូវប្រភពនៃជីវិត ។

349 - Il faut savoir maîtriser sa langue, son sexe. et son cœur.

(Grec)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៤៩ - គេត្រូវចេះធ្វើម្ចាស់លើការនិយាយស្តី , តម្រែក
ក្នុងផ្នូរភេទ និង ចិត្តរបស់ខ្លួន ។

350 - Notre pire ennemi se cache dans notre cœur.

(Grec)

៣៥០ - សត្រូវឫស្យា ពួននៅក្នុងចិត្តរបស់យើង ។

351 - Le cœur perçoit ce que l'œil ne peut voir.

(Islam)

៣៥១ - ចិត្តបើលផ្តុះ នូវអ្វីដែលភ្នែកបើលមិនឃើញ ។

352 - Rien n'est si doux ni si dur que le cœur.

(Allemand)

៣៥២ - ត្បានអ្វីទន់ភ្លន់ ហើយរឹងជាងចិត្តនោះទេ ។

353 - Lave ton cœur comme on lave un vêtement.

(Arabe)

៣៥៣ - ចូរអ្នកដុសលាងចិត្តអ្នកអោយដូចគេជោកគក់
ខោអាវរញ្ជឹង ។

354 - Le fond du cœur est plus loin que le bout du monde.

(Chinois)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៥៤ - ជម្រៅផ្លូងចិត្ត ឆ្លាយហ្លួសចុងនៃផែនដី ។

355 - Le monde est une mer, notre cœur en est le rivage.

(Chinois)

៣៥៥ - ផែនដីនេះ គឺជាសមុទ្ទ, ចិត្តរបស់យើងគឺ ជាច្រាំងនៃសមុទ្ទនោះ ។

356 - On peut fendre un rocher , on ne peut pas toujours attendrir un cœur.

(Tamil Indien)

៣៥៦ - គេអាចពុះបំបែកថ្មបាន , ជានិច្ចជាកាលគេមិនអាចបន្ធន់ចិត្តបានទេ ។

357 - Le cœur n'est pas un genou pour qu'on le plie.

(Nigritien)

៣៥៧ - ចិត្តមិនមែនជាក្សាលជង្គង់ ដែលគេបត់បាននោះទេ ។

358 - La soif du cœur ne s'apaise pas avec une goutte d'eau.

(Persan)

៣៥៨ - សេចក្តីស្រេកនៃចិត្ត មិនមែនស្ងប់ទៅដោយទឹកមួយតំណក់នោះទេ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

359 - La raison peut nous avertir de ce qu'il faut éviter, le cœur seul nous dit ce qu'il faut faire.

(Joubert)

៣៥៩ - វិចារណញ្ញាណអាចព្រមានយើងមុនន្តវអ្វីៗ ដែលត្រូវជៀសវាង , តែចិត្តប្រាប់យើងន្តវអ្វី ។ ដែលត្រូវធ្វើ ។

360 - Le cœur est un enfant, il espère ce qu'il désire.

(Turc)

៣៦០ - ចិត្តគឺជាក្មេងម្នាក់ ដែលសង្ឃឹមន្តវអ្វី ។ ដែលវាប្រាថ្នា ។

361 - L'esprit est toujours la dupe du cœur.

(La Rochefoucauld)

៣៦១ - គំនិតតែងចាញ់បោកចិត្តជារឿយ ។ ។

362 - Les conséquences de la colère sont beaucoup plus graves que ses causes.

(Grec)

៣៦២ - ផលវិបាកពីកំហឹង វាធ្ងន់ធ្ងរជាងបុព្វហេតុរបស់វាទៅទៀត ។

363 - Celui qui est lent à la colère vaut mieux qu'un héros.

(Bible)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៦៣ - ជនណាដែលទប់កំហឹងបាន អាចចាត់ទុកថា ប្រពៃលើសវីរជនទៅទៀត ។

364 - Vaincre la colère, c'est triompher de son plus grand ennemi.

(Latin)

៣៦៤ - ជំនះកំហឹងបាន បានន័យថា មានជោគជ័យលើសត្រូវដ៏ធំមួយ ។

365 - La colère est une courte folie.

(Latin)

៣៦៥ - កំហឹងគឺជាអំពើឆ្កួតលីលាមួយរយៈខ្លី ។

366 - Agir dans la colère, c'est s'embarquer durant la tempête.

៣៦៦ - ដាក់ខ្លួនក្នុងកំហឹង គឺចុះទូកពេលខ្យល់ព្យុះ ។

367 - Ne dis pas tout ce que tu sais, ne crois pas tout ce que tu entends, ne fais pas tout ce que tu peux.

(Portugais)

៣៦៧ - កុំនិយាយនូវអ្វី ដែលអ្នកដឹង , កុំជឿនូវអ្វីដែលអ្នកឮ , កុំធ្វើនូវអ្វីដែលអ្នកអាច ។

368 - Mieux vaut comprendre peu que comprendre mal.

(Français)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៦៨ - ឃល់តិចប្រសើរជាងយល់ខុស ។

369 - Le courage fait les vainqueurs, la concorde, les invincibles.

(Français)

៣៦៩ - សេចក្តីក្លាហាន នាំមកនូវជ័យជំនះ , ភាពស្រុះស្រួលរួបរួមគ្នានាំមកនូវអមរាជ័យ ។

370 - Si trois personnes te disent que tu es ivre, couche-toi.

(Géorgien)

៣៧០ - ប្រសិនបើមនុស្សបីនាក់ និយាយថាងងស្រវឹង , ចូរងងដេកទៅ ។

371 - Si à midi le roi te dit qu'il fait nuit, contemple les étoiles.

(Persan)

៣៧១ - ពេលថ្ងៃត្រង់ , ប្រសិនបើស្តេចនិយាយមកកាន់អ្នកថាពេលយប់ , ចូរអ្នកសម្លឹងមើលផ្កាយទៅ ។

372 - La conscience est la lumière de l'intelligence pour distinguer le bien du mal.

(Confucius)

៣៧២ - មនសិការ គឺ ជាពន្លឺនៃសតិបញ្ញាក្នុងការញ្ញែកអំពើល្អចេញពីអំពើអាក្រក់ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

373 - Les plaies de la conscience ne se cicatrisent pas.

(Latin)

៣៧៣ - ដំបៅនៃមនសិការមិនអាចជាសះស្បើយឡើយ។

374 - La conscience vaut mille témoins.

(Latin)

៣៧៤ - មនសិការ មានតម្លៃជាងកសិណមួយពាន់នាក់ ។

375 - Une bonne conscience est un doux oreiller.

(Français)

៣៧៥ - មនសិការស្លូប់ គឺជាខ្នើយដ៏ពិសិដ្ឋមួយ ។

376 - On peut laver sa robe et non sa conscience.

(Persan)

៣៧៦ - គេអាចជោកលាងសំលៀកបំពាក់បាន តែគេមិនអាចជោកលាងមនសិការខ្លួនឯងបានទេ ។

377 - Celui que ne sait pas se contenter de peu ne sera jamais content de rien.

(Grec)

៣៧៧ - អ្នកបិនដែលមិនចេះសប្បាយ បន្តិចណោះនឹងមិនសប្បាយអ្វីទាំងអស់ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

378 - La conversation est l'image de L'esprit.

(Latin)

៣៧៨.ការសន្ទនា គឺជារូបភាពនៃគំនិត ។

379 - Une heure de conversation vaut mieux que cinquante lettres.

(Français)

៣៧៩ . កិច្ចសន្ទនាមួយម៉ោងមានតំលៃជាងសំបុត្រ ៥០ ទៅទៀត ។

380 - On perd justement ses biens quand on convoite ceux d'autrui.

(Latin)

៣៨០ . គេនឹងបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន កាលណាគេប៉ងចង់បានទ្រព្យអ្នកដទៃ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជំពាក់ពាក្យសុភាសិត !

I - FEMME : ស្ត្រី

381 - Malheur à celui qui a fait la femme au ciel, l'homme de la terre. Les femmes sont ton champ, laboure ton champ quand et comme tu voudras .

(Le Koran)

៣៨១ . ជាបាបកម្មណាស់ នរជនណាដែលចាត់ទុកស្ត្រីជាឋានសួគ៌ ហើយបុរសជាឋានដី ។ ស្ត្រីទាំងឡាយជាស្រែរបស់អ្នក , ចូរអ្នកភ្ជួរស្រែនោះតាមពេល និងតាមចំណង់អ្នកចុះ ។

382 - Les faiblesses des hommes font la force des femmes.

(Voltaire)

៣៨២ . ភាពទន់ខ្សោយរបស់បុរស ធ្វើអោយស្ត្រីមានកម្លាំង ។

383 - Toutes les femmes sont une, quand la chandelle est éteinte.

(Grec)

៣៨៣ . កាលណាទៀនរលត់ , មនុស្សស្រីដូចៗគ្នាទាំងអស់ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

384 - Quoi de plus léger qu'une plume ? la poussière - de plus léger que la poussière ? le vent-de plus léger que le vent ? la femme - de plus léger que la femme ? - rien.

(Latin)

៣៨៤ - អ្វីដែលស្រាលជាងស្លាបសត្វ ? គឺលំអងផ្កាឈើ - អ្វីដែលស្រាលជាងផ្កាឈើ ? គឺខ្យល់ - អ្វីដែល ស្រាលជាងខ្យល់ ? គឺស្ត្រី - អ្វីដែលស្រាលជាងស្ត្រី ? គ្មានទេ ។

385 - La trace de l'aigle dans les cieux , la trace du serpent sur le rocher , la trace du navire au milieu de la mer telle est la trace de l' homme chez la femme ; la femme mange et s'essuie la bouche , puis elle dit : "Je n'ai pas fait le mal ".

(Bible)

៣៨៥ - ដានសត្វខ្លែងហើរនៅលើមេឃ , ស្នាមសត្វពស់វារនៅលើថ្ម , ដាននាវាបរក្នុងសាគរ ដូចគ្នានឹងដានបុរសលើខ្លួនស្ត្រី , ស្ត្រីស៊ីហើយ ជូតមាត់យ៉ាងស្អាត , រួចនាងវាចាថា : « ខ្ញុំមិនបានប្រព្រឹត្តបាបកម្មអ្វីទេ » ។

386 - La femme parle à un homme , en regarde un autre et pense à un troisième.

(Sanskrit)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៨៦ . ស្ត្រីនិយាយទៅរកបុរសម្នាក់ ដោយទោលភ្នែក ទើលទៅរកបុរសម្នាក់ទៀត ហើយនឹកគិតទៅរក បុរសម្នាក់ផ្សេង ទៀត ។

387 - On ne peut sauter d'un arbre à un autre arbre , mais on peut sauter d'un homme à un autre homme.

(Nigritien)

៣៨៧ . គេមិនអាចលោតពីដើមឈើមួយទៅដើមឈើ មួយទៀតបានទេ , ប៉ុន្តែគេ(ស្ត្រី)អាចប្តូរពីប្រុសមួយទៅ ប្រុសមួយ ទៀតបាន ។

388 - Pour un homme, le savoir avant la vertu, pour une femme, la vertu avant le savoir.

(Allemand)

៣៨៨ . ចំពោះបុរស , ចំណេះមុន គុណធម៌ក្រោយ ចំពោះស្ត្រីគុណធម៌មុនចំណេះក្រោយ ។

389 - Rien ne sèche plus vite qu'une larme de femme.

(Anglais)

៣៨៩ . គ្មានអ្វីស្ងួតៈហ័សជាងទឹកភ្នែកនារីទេ ។

390 - La main qui, samedi, tient un balai est celle qui, dimanche, caresse, le mieux.

(Allemand)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣៩០ . ដែដែលកាន់អំបោលនៅថ្ងៃសៅរ៍ , គឺដែដែលអង្អែលបានល្អនៅថ្ងៃអាទិត្យ ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

II - HOMME : ប្រុស

391 - Sur la terre il n'y a rien de plus faible que l'homme .

(Grec)

៣៩១ . នៅលើផែនដីនេះ គ្មានអ្វីមានខ្សោយជាងមនុស្ស ប្រុសទេ ។

392 - L' homme est dieu ou bête.

(Grec)

៣៩២ . មនុស្សប្រុសបើមិនជារាមិទេព ក៏ជាសត្វដែរ ។

393 - La gloire de la femme est sa beauté, celle de l'homme est sa force.

៣៩៣ . កិត្តិគុណ[1]របស់ស្ត្រីបានមកពីសំរស់ ឯកិត្តិគុណ របស់បុរសបានមកពីកម្លាំង ។

394 - L' homme n'a pas été créé pour la femme , mais la femme pour l'homme .

៣៩៤ . មនុស្សប្រុសមិនមែនបង្កើតឡើងសម្រាប់ មនុស្សស្រីទេ , គឺមនុស្សស្រីនេះឯង ដែលបង្កើតឡើងដើម្បីមនុស្ស ប្រុស ។

395 - Lorsqu'une femme vous parle , souriez-lui, mais ne l'écoutez pas.

---

(1) កិត្តិគុណ : La gloire (n.f.) : ភាពថ្កុំថ្កើងរុងរឿង

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

(Chinois)

៣៩៥ . កាលណាស្ត្រីម្នាក់និយាយមកកាន់អ្នក , គ្រាន់តែ ញញឹម រកនាងបានហើយ ប៉ុន្តែកុំស្តាប់នាងរោយសោះ ។

396 - Le cheval dépend du cavalier et la femme de l'homme.

(Turc)

៣៩៦ . សេះត្រូវការអ្នកជិះ ដូចស្ត្រីត្រូវការបុរស ។

397 - Quand un homme est fou d'une femme, il n'y a qu'elle qui le puisse guérir de sa folie.

(Chinois)

៣៩៧ . កាលណាបុរសឆ្កាំឆ្កួតដោយសារស្ត្រីឆ្កាំ គឺមានតែនាងនោះឯង ដែលអាចព្យាបាលជំងឺឆ្កួតនេះបាន ។

398 - Célibataire, un paon ; fiancé, un lion ; marié, un âne.

(Espagnol)

៣៩៨ . នៅលីវ , ក្អែក ; អានិសង្សារ , តោ ; អានប្រពន្ធ, ណា ។

399 - qui épouse la femme épouse les dettes.

(Français)

៣៩៩ . អ្នកដែលរៀបការប្រពន្ធ គឺរៀបការនឹងបំណុល។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

400 - Quand un homme prend une femme, il cesse de craindre l'enfer.

(Roumain)

៤00 - កាលចើមនុស្សប្រុសម្នាក់យកប្រពន្ធ , គឺគេលែងខ្លាចចុះនរកហើយ ។

(សូមរង់ចាំអានភាគទី ២)

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផ្ការនោហារសាស្ត្រសកល

* - L' homme se découvre quand il se mesure avec l'obstacle

(Saint Exupéry)

* . មនុស្សស្គាល់ខ្លួនឯងច្បាស់ កាលណាអ្នកនោះ ប្រយុទ្ធនឹងឧបសគ្គ ។

* - Malheur à celui qui a fait la femme au ciel, l'homme de la terre. Les femmes sont ton champ, laboure ton champ quand et comme tu voudras .

(Le Koran)

* . ជាបាបកម្មណាស់ នរជនណាដែលចាត់ទុកស្ត្រីជាឋានសួគ៌ ហើយបុរសជាឋានដី ។ ស្ត្រីទាំងឡាយជាស្រែរបស់អ្នក , ចូរអ្នកភ្ជួរស្រែនោះតាមពេល និងតាមចំណង់អ្នកចុះ ។

* - Toutes les femmes sont une, quand la chandelle est éteinte.

(Grec)

* . កាលណាទៀនរលត់ , មនុស្សស្រីដូច ។ ក្អាទាំងអស់ ។

* - Si tu es né guerrier, ne refuse pas la bataille Si tu es né buveur, ne repousse pas la coupe .

(Prov. Khmer)

* . បើឯងកើតមកជាអ្នកចម្បាំង រាអ្វីនឹងសឹក បើឯងកើតមកជាអ្នកប្រមឹក រាអ្វីនឹងតយ (កែវ) ។

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org